महालेखापरीक्षकको वार्षिक प्रतिवेदन २०७८

इस्मा गाउँपालिका
गुल्मी

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

Serving the Nation and the People

दूरदृष्टि (Vision)

जनहितका लागि जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था हुन प्रयत्नशील रहने ।

(We strive to be a credible institution in promoting accountability, transparency and integrity for the benefit of the people)

गन्तव्य (Mission)

सरोकारवालालाई सार्वजनिक कोषको दक्षतापूर्ण उपयोग सम्बन्धमा आश्वस्त पार्न स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने ।

(Provide independent and quality audit service to assure our stakeholders that the public funds are efficiently used)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	(Integrity)
स्वतन्त्रता	(Independence)
व्यवसायिकता	(Professionalism)
पारदर्शिता	(Transparency)
जवाफदेहिता	(Accountability)

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General

बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय
(लुम्बीनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश)

प.सः २०७८।७९
च.नः ५६

मितिः २०७८।५।४

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

श्री अध्यक्षज्यू,
इस्मा गाउँपालिका, गुल्मी

नेपालको संविधानको धारा २४१ बमोजिम त्यस कार्यपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) बमोजिम यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । उक्त प्रतिवेदन लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० (३) र दफा २२ बमोजिम कारवाहीको लागि अनुरोध छ ।

.....
नारायण एम.सी.
(नायव महालेखापरीक्षक)

बोधार्थः
सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय,
सिंहदरवार, काठमाडौं — प्रतिवेदन संलग्न छ ।

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सबै सरकारी कार्यालयको लेखापरीक्षण नियमितता, मितव्ययीता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता र औचित्यको आधारमा महालेखापरीक्षकबाट हुने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २०(२) मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक गाउँपालिका र गाउँपालिकाको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । सोही व्यवस्थाबमोजिम स्थानीय तहको २०७६।७७ को आर्थिक कारोबारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी यो प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

स्थानीय तहको लेखापरीक्षण नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन, सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, वित्तीय लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र निकायसँग सम्बन्धित ऐन, नियमको आधारमा सम्पन्न गरिएको छ । लेखापरीक्षणको प्रमुख उद्देश्यहरुमा वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानूनको पालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण र उपयोग, जिम्मेवारी र जवाफदेहिता एवं सेवा प्रवाहको अवस्था मूल्याङ्कन गर्नु रहेको छ । त्यसैगरी स्रोत साधनको प्राप्ती र उपयोग सम्बन्धमा प्रचलित कानूनको पालना भए नभएको विश्लेषण गरी वित्तीय व्यवस्थापनमा सुधारका लागि सुझाव प्रस्तुत गरी सुशासन प्रबर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउनु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को लेखापरीक्षण सम्पन्न भएपश्चात जारी गरिएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रियाका विषयहरु मिलान गरी कायम रहेका व्यहोरा समावेश गरेर राय सहितको अन्तिम प्रतिवेदन पठाइएको छ । प्रतिवेदनमा दिएका सुझावहरुको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहमा रहेको सीमित स्रोत साधनको उपयोग गरी विकास निर्माण र सेवा प्रवाहमा मितव्ययिता, दक्षता र प्रभावकारिता हासिल गर्न सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ । फलस्वरुप स्थानीय तहको कार्यसम्पादनमा जवाफदेहिता र पारदर्शिता प्रबर्द्धन हुने विश्वास लिइएको छ ।

लेखापरीक्षणबाट मूलतः आन्तरिक आय र राजस्व बाँडफाँटको प्रक्षेपण यथार्थपरक नरहेको, आन्तरिक आय ठेक्का व्यवस्थापनमा स्पष्ट कानूनी व्यवस्था नभएको, आय सङ्कलन न्यून रहेको, पर्याप्त आधार बेगर राजस्व छुट दिएको, बक्यौता असुलीमा प्रभावकारीता नआएको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, अबण्डा बजेट राखेको, खर्च पश्चात बजेट तथा कार्यक्रम संशोधन गरी अनुमोदन गर्ने गरेको, वर्षान्तमा बढी खर्च गरेको, खरिद कानून विपरीत सोझै खरिद गरेको, अत्यधिक प्रशासनिक खर्च गरेको, बचत अनुदान फिर्ता नगरेको, वितरणमूखी खर्चको बाहुल्यता रहेको जस्ता प्रवृत्ति देखिएका छन् । त्यसैगरी विकास निर्माणतर्फ योजना प्राथमिकीकरण नगरेको, साना तथा टुक्रे आयोजनाको छनौट गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरु समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, तोकिएबमोजिम जनसहभागिता नजुटेको, दीगो विकासका लक्ष्य अनुरुप योजना र कार्यक्रम तर्जुमा नगरेको, दीर्घकालीन विकासको खाका तर्जुमा नभएको जस्ता समस्या रहेका छन् ।

स्थानीय तहको आन्तरिक व्यवस्थापनतर्फ आवश्यक अनुभवी र दक्ष जनशक्तिको कमी रहेको, कर्मचारी नियुक्ति तथा बढुवामा प्रदेश लोकसेवा आयोगको परामर्श नलिएको, सेवा प्रवाहमा अपेक्षित सुधार हुन नसकेको, स्रोत, साधन र सम्पत्तिको दुरुस्त अभिलेख नरहेको, सञ्चालित योजना, कार्यक्रम, सेवा प्रवाहको अभिलेख नराखेको, बैंक हिसाब विवरण तयार गर्ने नगरेको, लेखाङ्कन तथा समग्र प्रतिवेदन प्रणाली र आन्तरिक नियन्त्रण कमजोर रहेको छ । साथै आन्तरिक लेखापरीक्षण भरपर्दो र प्रभावकारी नभएको पाइएको छ। स्थानीय तहमा लेखा समितिको गठन, कार्यक्षेत्र, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजू फछ्र्यौट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा हुन बाँकी रहेको पाइएको छ । लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका व्यहोराहरु सुधार गरी गत विगतका बेरुजु उपर अपेक्षितरुपमा आवश्यक कारवाही भए गरेको समेत देखिएन ।

समय र जनशक्तिको सीमितताको बावजुद यथासम्भव स्थानीय तहको कार्यस्थलमा नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण गरिएको थियो । लेखापरीक्षणको क्रममा लेखापरीक्षण टोलीले स्थानीय तहका प्रमुख सहितका पदाधिकारीहरुसँग छलफल समेत गरिएको थियो । लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका व्यहोराको कार्यान्वयनबाट स्थानीय तहको वित्तीय व्यवस्थापन, भौतिक पूर्वाधार र सेवा प्रवाहमा सुधार हुने अपेक्षा गरेको छु । स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुर्‍याउने स्थानीय तहका सबै पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरु र लेखापरीक्षण तथा प्रतिवेदन तयारीमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरु सबैलाई धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

(टंकमणि शर्मा, दंगाल)
महालेखापरीक्षक

२०७८ भाद्र ४ गते

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General

बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल
Babar Mahal, Kathmandu, Nepal
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय
(लुम्बीनी, कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश)

पत्र संख्याः २०७८/७९
च.नं. ५६

मितिः२०७८।५।४

श्री अध्यक्ष्यज्यू,
इस्मा गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,गुल्मी ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

कैफियत सहितको राय

हामीले इस्मा गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को बित्तिय विवरण र त्यससङ्ग सम्बन्धित आय ब्यय बिबरण तथा लेखा टिप्पणीहरुको लेखापरीक्षण गरेका छौं ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेश भएको २०७७ आषाढ ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७६।७७ को बित्तिय विवरण र त्यससँग सम्बन्धित आय ब्यय बिबरणले स्थानीय तहसँग सम्बन्धित प्रचलित कानून र परम्परा बमोजिम सारभूत रुपमा सहि तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ ।

कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

१. लेखापरीक्षणबाट रु.१ करोड ७ लाख ७५ हजार बेरुजू देखिएको छ । सोमध्ये असुल गर्नुपर्ने रु. ८ लाख ६१ हजार, प्रमाण कागजात पेश गर्नुपर्ने रु.४ लाख ८२ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.९४ लाख ३२ हजार रहेको छ ।
२. लेखापरीक्षणमा देखिएका व्यहोराहरुका सम्बन्धमा मिति २०७७।११।२३ मा जारी गरिएको प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रिया सहितका प्रमाण कागजातका आधारमा फर्छ्यौट भएका दफाहरु हटाई कायम व्यहोराको अन्तिम प्रतिवेदन पाना एकचालिस (४१) यसै साथ संलग्न छ ।
३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले पालिकाको पेश्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकीन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन ।

हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसङ्ग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानून बमोजिम गरिएको छ । वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसङ्ग हामी स्वतन्त्र छौं । त्यसका लागि स्वीकृत आचार संहिता अनुसार हामीले काम गरेका छौं । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरु हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ ।

वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखाउत्तरदायी अधिकारीको जिम्मेवारी

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ र स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ तथा अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तिका कारण वित्तीय विवरण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित स्वरुपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी पालिका व्यवस्थापनमा रहेको छ । गाउँ कार्यकारिणी, अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रकृयाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन् ।

वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा अन्य गल्ति समेतका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको होस् भनी उचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । लेखापरीक्षणमा उचित आश्वस्तताले सामान्य स्तरको आश्वस्तता सम्म प्रदान गरेको हुन्छ, तर लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसङ्ग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानून बमोजिम गर्ने लेखापरीक्षण सम्पादन भएकै अवस्थामा पनि सबै प्रकारका जालसाजीजन्य वा अन्य गल्ति पत्ता लगाउने सक्ने निश्चितता भने हुदैन । वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा नै फरक पार्न सक्ने अवस्था देखिएका एउटै वा समग्रतामा हुने विषेश वा जालसाजीजन्य वा अन्य गल्तिलाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ ।

(नारायण एम.सी.)
नायब महालेखापरीक्षक

इस्मा गाउँपालिका
लेखापरीक्षण प्रतिबेदन
२०७६।७७

परिचय – स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस इस्मा गाउँ पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वयलाई प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु गाउँपालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस इस्मा गाउँपालिका अन्तर्गत ६ वडा, ३१ सभा सदस्य, ८१.८८ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल तथा २९ हजार ६५० जनसंख्या रहेको छ ।

स्थानिय सञ्चितकोष : आर्थिक वर्ष २०७६।७७ स्थानिय सञ्चित कोष आय व्यय हिसाबको संश्रिप्त अवस्था निम्न बमोजिम रहेको छ ।

सि.नं	आयतर्फ			सि.नं	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
१	गत वर्षको जिम्मेवारी		20751386.10	१	चालु खर्च	270826505	270826505
	क) नगद		00	२	पूँजीगत खर्च	117336806.30	117336806.30
	ख) बैंक	19486383.10	00	३	वित्तिय व्यवस्था भुक्तानी		00
	धरौटी मौज्दात	1265003.00	00		क) ऋण भुक्तानी		00
	कल्याणकारी कोष मौज्दात		00		ख) ब्याज भुक्तानी		00
२	राजस्व (आन्तरिक आय)		53499347.80		ग) अन्य भुक्तानी		00
	क) आन्तरिक राजस्व	4610501.30	00	४	लगानी		00
	ख) राजस्व बाँडफाँड संघ	4888846.50	00		ऋण लगानी		00
	ग) राजस्व बाँडफाँड प्रदेश		00		शेयर लगानी		00
३	वित्तिय हस्तान्तरण संघ		257050000.00		अन्य लगानी		00
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	87900000.00	00	५	धरौटी फिर्ता	215000.00	215000.00
	ख) सशर्त अनुदान	164150000.00	00	६	जनश्रमदान फिर्ता		00
	ग) समपूरक अनुदान	00	00	७	कोष फिर्ता	29738962.00	29738962.00
	घ) विशेष अनुदान	5000000.00	00	८	मौज्दात		39325247.00
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान		34362000.00		क) बैंक मौज्दात	39325247.00	00
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	4138000.00	00		ख) नगद मौज्दात		00
	ख) सशर्त अनुदान	8000000.00	00	९	शसर्त अनुदान फिर्ता		00
	ग) समपुरक अनुदान	14024000.00	00		क) संघिय अनुदान		00
	घ) विशेष अनुदान	8200000.00	00		ख) प्रदेश अनुदान		00
५	अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त	34362000	00		ग) सामाजिक सुरक्षा		00
६	अन्य		00		घ) संघिय समपुरक		00
	क) क्षेत्रीय शहरी विकास योजना		00		ङ) संघिय समपुरक		00
	ख) सडक बोर्ड नेपाल		00	१०	गत वर्षको बढी अल्या		00
	ग) पर्यटन बोर्ड नेपाल		00	११	जनश्रमदान मौज्दात		00
	घ) एन एन एस डब्लु ए		00	१२	धरौटी मौज्दात	3200854.00	3200854.00
७	विभिन्न कोषतर्फको आय		13454666.00	१३	कोष खाताको मौज्दात	6325638.00	6325638.00
	कोभिड	13444666.00	00	१४	अन्य व्यय		00
	प्राकृतिक प्रकोप	10000.00	00		क) कोष	7129028.00	7129028.00
८	विपद् व्यवस्थापन कोष		00				00
९	विषयगत निकायबाट प्राप्त		00				00
१०	धरौटी आय	2150851.00	2150851.00				00
११	लगानीको साँवा फिर्ता		00				00
१२	अन्य विविध आय		92829789.40				00
	क) गरिबसंग बिशेश्वर	700000.00	00				00
	ख) राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभाग	1034682.00	00				00
	ग) दीर्घसेवा सम्मान तथा सामाजिक सुरक्षा	77234200.00	00				00
	घ) स्थानिय पूर्वाधार बिकास साझेदारी कार्यक्रम	9500000.00	00				00
	ङ) प्रदेश तथा स्थानिय तह साझेदारी	360907.40	00				00
	च) कृषि उत्पादन खाद्य तथा पोषण सुरक्षा	4000000.00	00				00
	जम्मा		474098040.3		जम्मा		474098040.3

दफा	भौ.नं, मिति र ब्यहोरा	बेरुजू रकम
	वित्तीय विवरण विश्लेषण	
1.	**वित्तीय विवरण** – स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा गाउपालिकाले प्रत्येक वर्षको साउन एक गतेदेखि आगामी वर्षको असार मसान्तसम्मको अवधिलाई आर्थिक वर्ष कायम गरी आय र व्ययको हिसाव राख्नुपर्दछ । सोही ऐनको दफा ६९ मा तोकीय अनुसार गाउपालिकाले आफ्नो आर्थिक कार्य प्रणलीको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम छन् • स्थानीय तहले संचित कोषमा गत विगतको बाँकी यस वर्ष प्राप्त रकम र संचित कोषवाट भएको खर्च स्पष्ट देखिने गरी खाता राखेको छैन । • स्थानीय तहले बैंक समायोजन हिसाब खाता राखेको छैन । जसबाट स्थानीय तहको असार मसान्तको बैंक मौज्दात र श्रेस्ताको मौज्दात को हिसाव मिलान गरेको छैन। • लेखापरीक्षणका क्रममा बैंक नगदी किताब तथा पेश्की खाता अद्यावधिक नरहेको कारण स्थानीय तहले पेश गरेको आय–व्यय विवरण यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन । • कतिपय सम्बन्धित आर्थिक कारोबारहरुको गोश्वरा भौचर बजेट शिर्षकगत बैक नगदी किताबमा नजनाएकाले श्रेस्ता अनुसार बैक मैज्दात ऋणत्मक रहेको तथा स्थानीय तहका सबै खाताहरुको एकमुष्ट हिसाव गर्दा मौज्दा त ऋणत्मक नरहेको । • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको **NEPSAS based** ढाँचामा प्रतिवेदन तयार गरि लेखापरीक्षणमा पेश भएन। त्यसैले तोकेबमोजिमका वित्तीय विवरणहरु तथा खाताहरु अद्यावधिक गरी आय र व्ययको वास्तविक स्थिति देखिने गरी लेखांकन गर्नुपर्दछ ।	
2.	**बैक हिसाव मिलान नगरेको :** स्थानीय तह सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(२) बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो कारोवारको लेखा महालेखा नियन्त्रक कार्यालयको सिफारिसमा महालेखा परिक्षकबाट स्वीकृत भएको ढाँचामा राख्नु पर्ने उल्लेख छ । सो बमोजिम मासिक रुपमा स्रेस्ता र बैक खाताको हिसाव मिलान विवरण तयार गर्नुपर्नेमा स्थानीय तहले संचालन गरेको खाताको बैक हिसाब मिलान विवरण तयार गरेको छैन । आर्थिक विवरण बमोजिम मौज्दात रु.४८ ८५१७३९।०० उल्लेख छ । अतः पालिकाले वैक हिसाव मिलान विवरण तयार गरिनु पर्दछ ।	
3.	**आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरि लागु गर्नुपर्नेमा लागु गरेको पाईएन। यस सम्वन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल वमोजिम रहेका छन । • स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन । • पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसुची १४ वमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन । • पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन । साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन। • कार्यालयको श्रेष्ता र वैक विचको हिसाव फरक परे वा नपरेको सम्वन्धमा वैक हिसाव मिलान विवरण तयार नगरेको कारण हिसाव मिलान भए नभएको सम्वन्धमा यकिन गर्न सकिएन । • स्थानियकोष को संचालन, व्यवस्थापन र प्रतिवेदनमा एकरुपता र सुद्धता कायम गर्न महालेखा	

नियन्त्रक कार्यालयले उपलब्ध गराएको स्थानीय संचितकोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) को व्यवस्थित तरिकाले प्रयोग गरेको देखिएन ।

- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाईएन ।
- स्थानीय तह संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६५, ६६ र ६७ मा क्रमशः स्थानीय राजश्व परामर्श समिति, स्रोत अनुमान र बजेट सीमा निर्धारण समिति र बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले उक्त समितिहरु गठन गरेको पाईएन ।
- विषयगत क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रीत भई वितणमुखी रहेको पाईयो ।
- पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक नगरी वडा कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको पाईयो
- वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी समान अभिलेख पालिकाको मूल जिन्सी खातामा अध्यावधिक गरेको पाईएन
- जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा गरेको पाईएन ।
- मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम ६ क अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानाकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई नदिई आर्थिक वर्षको अन्तमा मात्र दिइएको तथा इ टीडिएस नगरेको ।
- कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको ।
- कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा से अनुसार गरेको पाईएन ।
- सार्वजनिक खरिद नियमावलि २०६४ को नियम ७ र ८ खरिद अनुसार गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा तयार गरेको पाईएन ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १३ वमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामाग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महशुलको स्थानीय न्युनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाईएन ।
- ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरि ठेक्का खाता र कन्टिन्जेन्सी खाता राखेको पाईएन।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा वनाएको पाईएन ।
- सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन ।
- संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को दफा ३ अनुसार पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण गर्न गठन गरेका उपभोक्ता समिति उक्त ऐनको व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको पाइएन ।
- सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय–व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना भएको पाईएन।
- वातावरण संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार नगरेको

	• पालिकाको विकास निर्माण व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाहका लागि आवश्यक प्राविधिक तथा प्रशासनिक कर्मचारीको ८७ जनाको दरबन्दी रहेकोमा ३८ दरबन्दी रिक्त रहेको पाईयो । • सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली २०६५ को दफा १४ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन । • निजामती सेवा ऐन २०४९ वमोजिम कार्य विवरण वनाई लागु गरेको पाईएन । • निजामती सेवा ऐन २०४९ को दफा ७ ख २ वमोजिम तलवि प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलव भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्नेमा कार्यालयले तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी रु.१८८६९८२२/-तलब खर्च लेखेको पाईयो ।तलबी प्रतिवेदन पारित नहुँदा ग्रेडसमेत यकिन हुन सकेन । • मन्त्रालयको मिति २०७३।१२।२५ को आर्थिक कारोबार तथा खाता सञ्चालन सम्बन्धमा थप स्पष्ट पारिएको परिपत्रको दफा १७ बमोजिम यस पालिका तथा पालिकामा समाहित भएका साविकका गाउँ विकास समिति तथा गाउपालिकाको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन भएको पालिकामा कायम गरी नियमानुसार पेश्की फछ्र्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण कार्य गर्नुपर्नेमा यस पालिकामा समाहित भएका साबिकका विषयगत कार्यालयको बेरुजू लगत तथा सम्परीक्षणको अभिलेख गाउपालिकाले एकिन गरी अध्यावधिक नगरेकोले पालिकाले उक्त व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ । तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकीए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।	
4.	**बैक नगदि किताव र बजेटसिट नराखेको :** पालिकाले कुनै पनि आर्थिक कारोवार गर्दा गोश्वरा भौचर उठाइ सो भौचर अनुसार बैंक नगदि किताव र बजेटसीट राख्नु पर्दछ तर पालिकाले कोष लेखा नियन्त्रक कार्यालयको भुक्तानी आदेश मार्फत खर्च लेखांकन हुने बजेट उपशीर्षकहरु राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पंजिकरण, ३१४०१०११३ र ३१४०१०११४, गरिव संग विशेश्वर कार्यक्रम ३३६००१०२३, स्थानीय पूर्वाधार विकास साझेदानरी कार्यम्रम ३६५००१०४३, सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण ३१४०१०१२३ को गोश्वरा भौचर सम्म उठाउने गरेको सोको बैंक नगदि किताव र बजेटसिट राख्ने गरेको छैन । अत : पालिकाले कुनै पनि आर्थिक कारोवार गर्दा गोश्वरा भौचर उठाइ सो अनुसार बैंक नगदि किताव र बजेटसिट राख्नु पर्दछ ।	
5.	**सम्पत्ति हस्तान्तरणः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७, ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरु समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता २०७५ अनुसार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको, कम्प्युटर, ल्यापटप, प्रिन्टर, मोबाईल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान समानहरु जिम्मेवारी सारेको पाईएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरु हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।	
	बजेट तथा कार्यक्रम	
6.	**बजेट पेश, पारित र अख्तियारी** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ म स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजश्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहमा उपाध्यक्ष श्री विमला खत्रीले मिति २०७६।३।९ गते रु.३४ करोड १८ लाखको बजेट सभा समक्ष पेश	

गरेकोमा मिति २०७६।३।१९ मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले २०७६/५/५ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । कानूनले तोकेको समयमा आय र व्ययको अनुमान पेश गरी पारित गर्ने र अख्तियारी दिनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

7. **बजेट सीमा निर्धारण समिति :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिनाभित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितीलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले समितिको गठन गरेको छैन । ऐनमा व्यवस्था भए अनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

8. **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने ब्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको ब्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

9. **चौमासिक पूँजीगत खर्चः** आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम २३ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा नियम २५ बमोजिम चौमासिक प्रगति विवरण वनाई पेश गर्नुपर्ने र चौमासिक कार्यलक्ष्य तथा कर्यक्रम बमोजिम कार्यसम्पादन सम्पन्न गरी कर्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार चौमासिक खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

रु. हजारमा

क.स.स	बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च			
			प्रथम चौमासिक	दोस्रो चौमासिक	तेश्रो चौमासिक	आषाढ महिना
१	चालु खर्चतर्फ	१८७६१०	४८७०४	४३७५७	९५१४९	६६५४८
२	पूँजिगत खर्चतर्फ	१०७७२३	६३०५	२१२६३	८०१५५	५८८९६
	जम्मा	**२९५३३४**	**५५००९**	**६५०२०**	**१७५३०४**	**१२५४४४**
	प्रतिशत		**१८.६३**	**२२.०६**	**५९.३६**	**४२.४८**

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार बार्षिक रु.२९५३३४ हजार निकासा भएकोमा प्रथम चौमासिकमा रु.५५००९ हजार अर्थात १८.६३ प्रतिशत, दोश्रो चौमासिकमा रु.६५०२० हजार, अर्थात २२.०६ प्रतिशत र तेश्रो चौमासिकमा रु.१७५३०४, अर्थात ५९.३६ प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु.१२५४४४ अर्थात ४२.४८ प्रतिशत खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च ब्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ ।

10. **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ । यस पालिकाको २०७६।७७ को क्षेत्रगत बजेट

र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत जम्मा खर्चको तुलनामा
१	आर्थिक विकास	३०८०२०००/	२९७३११२८/५०	९.७३
२	पूर्वाधार विकास	७३७८४१००/	५५५९०७०९/८०	१८.२०
३	सामाजिक विकास	२३५६१९५६६/	१७०७८२७०७/	५५.९१
४	बातावरण तथा विकास	०	०	०
५	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	३११७०००/	९९७७९५/	०.३३
६	अन्य कार्यालय संचालन तथा प्रशासनिक	५९५४५०००/	४८३६२०९२/५०	१५.८३
	जम्मा	**४०२८६७६६६/**	**३०५४६४४३२/८०**	

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकास मा सबैभन्दा बढी ५५.९१ प्रतिशत र संस्थागत विकास सेवा प्रवाहमा र वातावरण तथा विकासमा बजेट विनियोजन र खर्च गरेको पाईएन।

11. **खर्च बिश्लेषणः** पालिकाले यस वर्ष कुल आन्तरिक आयबाट रु.४६१०५०१ राजश्व वाडफाड र अनुदानबाट रु.३४०३००८४६/- समेत रु.३४४९११३४७/- आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.२७,०८,२८,५०५/- र पूजिगत तर्फ रु.११,७३,३६,८०६.३/- समेत रु.३८,८१,६३,३११.३/- खर्च भएको छ ।खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.१९ प्रतिशत रहेको छ।यस वर्ष पदाधिकारी मा रु.७९८६९००/- खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको १७३.२३ प्रतिशत रहेको छ।पालिकालाई प्रप्त सवै अनुदान र राजश्व वाडफाडको रकमबाट ६९.७७ प्रतिशत चालु र ३०.२३ प्रतिशत मात्र पूजिगत निर्माण खर्च भएको देखिन्छ।यसबाट पालिकाहरुले विकास निर्माण कार्यक्रम संचालन न्यून खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा वढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्रापत अनुदान र राजश्व वाडफाडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनु पर्दछ ।

12. **लक्ष्य प्रगति :** कार्यालयले चौमासिक र बार्षिक स्तरक प्रगती विवरण बनाई पेश गर्नुपर्नेमा कार्यालयले सञ्चालन गरेका स्थानीय स्तर, जिल्ला तथा केन्द्रिय स्तरका योजनाको नियम बमोजिमको ढाँचामा चौमासिक प्रगती विवरण तयार गरेको देखिएन । बजेट खर्च गर्ने तथा खर्चको तोकिएको ढाँचामा बार्षिक प्रगति तयार नगर्ने प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई जिम्मेवार बनाउनु पर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	कुल कार्यक्रम	वार्षिक प्रगति स्थिती			
		शून्य प्रगती	२५%सम्म प्रगति	५०% सम्म प्रगति	७५% सम्म प्रगति
कार्यक्रम संख्या	३६९	९९	११	१९	३३

संगठन तथा कर्मचारी ब्यवस्थापन

13. **प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ।पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ८७ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशाकीय अधिकृत सहित ४९ जना पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रशासकीय अधिकृत, इन्जीनियर, जनस्वास्थ्य अधिकृत सहित ३८ पदहरु रिक्त रहेका छन।दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

14. **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ८६ (१) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, संचालन, व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धि आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड

संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६ (२) बमोजिम अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ। त्यस्तै अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिकाको परिच्छेद ७ को ७.४.१ बमोजिम अतिरिक्त समय र बिदाको दिन काम गर्दा अर्थ मन्त्रालयबाट नमर्स स्वीकृत गराई खाजा र खाना भुक्तानी दिनुपर्ने र ७.४.१ को (५) बमोजिम प्रोत्साहन भत्ता खुवाउन समेत अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति लिनुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले कानून नबनाई यो बर्ष गाउपालिकाको मिति २०७७/३/१७ को निर्णय अनुसार १ महिनाको पारिश्रमिक बरावर ५ जना कर्मचारहीहरु लाई रु.१५५६५०/प्रोत्साहन भत्ता खर्च गरेको कारण आर्थिक व्ययभार बढ्न गएको रु. १५५६५०

15. **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन** : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ। पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन।स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ।तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट, प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

16. **वडा सचिवको पदपूर्ति :** पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयबाट संचालित सेवा प्रवाहमा महत्वपुर्ण भूमिका रहेका वडा सचिवको दरबन्दी र पदपूर्तिको अवस्था देहाय बमोजिम छ। रिक्त पदहरुको पदपूर्ति गर्नुपर्दछ ।

वडा संख्या	वड सचिवको दरबन्दी	वडा सचिवको पदपूर्ति	रिक्त वडा सचिव
६	६	६	०

17. **सेवाप्रवाहको स्थितिः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन बनाउन तथा सोको अधिनमा रही आवश्यकता अनुसार नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने ब्यवस्था अनुसार ९ वटा ऐन, ३ वटा नियमावली र १२ बटा कार्यबिधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ ।यस वर्ष पालिकाबाट निम्नअनुसार सेवा प्रवाह गरेको विवरण प्राप्त भएको छ ।

विवरण	जम्मा
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	०
पञ्जिकरणतर्फ	०
जन्मदर्ता	६६६
मृत्युदर्ता	१६४
बसाईसराई दर्ता	४५
विवाह दर्ता	२५१
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	६
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
कालोपत्रे सडक निर्माण	०
कालोपत्रे सडक मर्मत	०
ग्राभेल सडक निर्माण	०
ग्राभेल सडक मर्मत	०

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ अनुसार पालिकाबाट प्रदान गरिने सेवाप्रवाहमध्ये पञ्जिकरण बाहेकका अन्य सेवा सञ्चालनमा सन्तोष जनक देखिएन ।

18. **योजना छनौट र कार्यान्वयन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय

तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने प्रगतिका योजना छनौट गरि प्राथामिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। सभाबाट स्वीकृत बार्षिक गाउँ विकास योजना २०७६÷७७ को अध्ययन गर्दा पालिकाले स्वीकृत गरी सञ्चालन गरेको अधिकांश योजना न्यून बजेट भएका र लागत प्रभावी हुने किसिमले संचालन गरेको पाइएन। पालिकाले यस वर्ष संचालन गरेका योजना देहाय अनुसार छन ।

रु १ लाख सम्म	रु १ लाख देखि २ लाखसम्म	रु २ लाखदेखि ५ लाखसम्मका	रु ५लाख देखि १० लाखसम्मका	रु १० लाखभन्दा बढीको	जम्मा
१६	६०	२८	७	३	११४

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष जम्मा ११४ वटा योजना संचालन रहेका छन। त्यसैले साना रकमका धेरै योजनाहरु संचालन गर्दा कार्यालयको जनशक्ति वर्षै भरि योजना व्यवस्थापनमा खटिनु पर्ने, संचालित योजनाबाट चालु प्रकृत्तिका कार्यमा बढी खर्च भई लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत नकारात्मक असर पर्ने अवस्था तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

कानून निर्माण एवं कार्यान्वयन

19. **कानून र सञ्चालन स्थिति** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३० नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म १४ वटा ऐन, ५ वटा नियमावली, २७ कार्यविधि लगायत ५० वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ ।साथै पालिकाले ५० वटा कानूनहरु निर्माण गरी सभा। कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गरेतापनि उक्त कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरेको छैन् । तसर्थ उक्त कानूनहरु राजपत्रमा प्रकाशन गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु पर्दछ ।

20. **न्यायीक समिति** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ। समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतबर्ष फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाकी ४५ र यो बर्ष थप भएको १६ गरी कुल ६१ विवाद दर्ता भएकोमा ८ वटा मात्र फछ्र्यौट भई ५३ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

पदाधिकारी सुविधा

21. **पदाधिकारी पारिश्रमिक** - लुम्बिनि प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३ मा स्थानीय तहका पदाधिकारी, सदस्य र सभाको सदस्यले आफु निर्वाचित भई अनुसूची-१ बमोजिम पद तथा गोपनियताको शपथ लिई आफ्नो पदको काम कारबाही शुरु गरेको मिति देखि मासिक सुविधा पाउने व्यवस्था गरेकोमा सम्मानीत सर्वोच्च अदातलको आदेशले २०७६ कार्तिक १ गते बाट लागू हुने गरी उक्त सुविधाहरु खारेज गरिएको छ । जसअनुसार लुम्बिनि प्रदेश सरकारले प्रभम संशोधन गरी मिति २०७७/३/८ मा पारित गरेको उक्त पदाधिकारी सुविधा सम्बन्धी ऐनको अनूसूचि १(क),१(ख),१(ग) मा उल्लेख भए अनुसार पालिकाले पदाधिकारीको मासिक पारिश्रमिक सुविधामा निम्नानुसार रु.८२५०००/. खर्च लेखेको देखिन्छ ।

विवरण	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	वडा अध्यक्ष ६ जना	कार्यापालिका सदस्य ५ जना	सभा सदस्य	जम्मा
०७६ श्रावण असोज	९००००/	८१०००	१८००००	१८००००	२९४०००	८२५०००

22. **स्थानीय तहका पदाधिकारी सुविधा** : नेपालको संविधानको धारा २२७ मा गाँउसभा तथा नगरसभाका सदस्यले पाउने सुविधाका सम्बन्धमा प्रदेश कानून बमोजिम हुने व्यवस्था अनुसार लुम्बिनि प्रदेश संसदले स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ जारी गरेको छ । उक्त ऐनमा

भएको व्यवस्था अनुसार पालिकाबाट देहाय बमोजिम रु.७१६१९००।०० सुविधा वापत भुक्तानी भएको छ ।

सि.नं	विवरण	अध्यक्ष	उपाध्यक्ष	वडाअध्यक्ष ६ जना	कार्यपालिका सदस्य ५जना	सभाका सदस्य ... जना	जम्मा
१	बैठक भत्ता	२२०००	२२०००	२७७२००	२०५८००	४६२४००	९८९४००
२	यातायात खर्च	००	००	००	२७००००	७८३०००	१०५३०००
३	टेलिफोन,मोबाइल	३००००	३००००	१०८०००	१३५०००	६५२५००	९५५५००
४	पुस्तक,पत्रीका, ईन्टरनेट	३६०००	३६०००	३६९०००	१३५०००	५२२०००	१०९८०००
५	समन्वय तथा सहजीकरण	९००००	७२०००	७३८०००	२२५०००	७८३०००	१९०८०००
६	अतिथि सत्कार	५४०००	४५०००	४९२०००	००	००	५९१०००
७	खानेपानी/बिजुल/ सरसफाई	४५०००	४५०००	००	००	००	९००००
८	चाडपर्व खर्च	१५०००	१५०००	१३२०००	५००००	१७५०००	३८७०००
९	मर्मत	४५०००	४५०००	००	००	००	९००००
	जम्मा	**३३७०००**	**३१००००**	**२११६२००**	**१०२०८००**	**३३७७९००**	**७१६१९००**

23. **निबत्तभरणलाइ सुबिधा भुक्तानी** स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुले पाउने सुविधा सम्बन्धित कानूनमा संसोधन र एकिकरण गर्न बनेको विधेयक,२०७६ तथा स्थानीय तहका पदाधिकारी सदस्यको सेवा सुविधा सम्बन्धि ऐन, २०७५ मा निवृत्तभरण पाइरहेका पदाधिकारीले सुविधा पारिश्रमिक र निवृत्तिभरण दुवै लिन पाउने भनि स्पष्ट किटान नगरेको अवस्थामा पालिकाबाट प्राप्त बिबरण अनुसार देहायका पदाधिकारीहरुले दोहोरो सुविधा लिएको देखिएको हुदाँ भूक्तानी लिने नलिने सम्बन्धमा बिधेयकले स्पष्ट व्यवस्था गरेको देखिएन ।

नाम थर २०७४ श्रावणदेखि २०७६ असौजसम्म	यातायात	पत्रपत्रिका	टेलिफोन	अतिथी	जनसम्पर्क	भुक्तानी महिना	जम्मा	चाडपर्व	जम्मा
वडाध्यक्ष टिका बहादुर रेश्मी	००	३०००	००	४०००	६०००	२७	३५१००००	२४०००	३७५००००
वडाध्यक्ष तोयनाथ शर्मा	००	३०००	००	४०००	६०००	१५	१९५००००	१२०००	२०७००००
वडाध्यक्ष कलानिधि भण्डारी	००	३०००	००	४०००	६०००	२७	३५१००००	२४०००	३७५००००
सदस्य भोला सिंह थापा	३०००	२०००	२५००	००	३०००	२७	२८३५००	१४०००	२९७५००
सदस्य जित बहादुर थापा	३०००	२०००	२५००	००	३०००	२७	२८३५००	१४०००	२९७५००
सदस्य केशबराज कुँवर क्षेत्रि	३०००	२०००	२५००	००	३०००	२७	२८३५००	१४०००	२९७५००
सदस्य यम बहादुर कुँवर	३०००	२०००	२५००	००	३०००	२७	२८३५००	१४०००	२९७५००
जम्मा	**१२०००**	**१७०००**	**१००००**	**१२०००**	**३००००**		**२०३१०००**	**११६०००**	**२१४७०००**

24. **विविध खर्च** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले यस वर्ष विविधतर्फ मात्र रु.२७७९९२८/- खर्च गरेको छ ।

25. **आर्थिक सहायता** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । तर पालिकाले यस

वर्ष रु.३५०६५०/- आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । आर्थिक सहायता खर्च लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ

अनुदान फिर्ता, वितरण र उपयोग

26. **अनुदान फिर्ता** — संघीय एवं प्रदेश सरकारको कानून एवं कार्यविधि बमोजिम ती निकायबाट स्थानीय तहमा प्राप्त हुने समपुरक वाहेकका अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा सम्बन्धित निकायमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । प्राप्त विवरण (सुत्रको अनुसूची १२ र २१) अनुसार २०७७ असार मसान्तमा देहायबमोजिमको अनुदान खर्च नभई बाँकी रहेकोमा फिर्ता गरेको पाइएन । खर्च नभई बाँकी रहेको निम्नानुसारको रकम सम्बन्धित निकायमा फिर्ता गर्नुपर्ने रु.२९७३८९६३/- मध्ये ०७७/०७८ को भाद्र महिनामा रु.२६३३०६८१/- र मिति २०७७।८।१८ मा रु ३४०८२८२।०० फिर्ता पठाएको पाइएकोले बाँकि रकम समयमै फिर्ता गर्नुपर्दछ ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदानको प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	बाँकी रकम
संघीय सरकार	शसर्त	१६४१५००००	१४०८६१६१६	२३२८८३८४
	विषेश	५००००००	१५९१७१८	३४०८२८२
प्रदेश सरकार	शसर्त	८००००००	५४३१२११	२५६८७८९
	विषेश	८२०००००	८१८०५१४	१९४८६
	समपुरक	१४०२४०००	१३५६९९७८	४५४०२२
	जम्मा	**१९९३७४०००**	**१६९६३५०३७**	**२९७३८९६३**
	फिर्ता पठाएको			२६३३०६८१
	बाँकी			३४०८२८२
मिति २०७७।८।१८ मा फिर्ता पठाएको				३४०८२८२

27. **ठेक्का व्यबस्थापनः** सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ तथा नियमावली,२०६४ बमोजिम सार्वजनिक खरिद व्यबस्थापनका लागि सोझै खरिद, सिलवन्दी दरभाउपत्र तथा बोलपत्रको माध्यमबाट गर्नुपर्ने व्यबस्था छ । गाउपालिकाबाट संचालित योजनाको निर्माण कार्य देहाय बमोजिम भएको देखिन्छः (रु.हजारमा)

कुल निर्माण खर्च	सोझै खरिद		सिलबन्दी दरभाउपत्र		बोलपत्र		तेश्रो चौमासिकमा व्यवस्था भएको	
	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
४०२६७	१	४९९			१३	३९७६८	१	३७४३

28. **बार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना** : सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ। यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले बार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने ब्यवस्था छ।यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु.११७३३६८०६/३०पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ।तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम बार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो।अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

29. **सवारीसाधन खरिद**- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, केन्द्रीय सरकार र तालुक संघीय मन्त्रालयको परिपत्र, निर्देशन समेतको आधारमा आफ्नो आन्तरिक आम्दानीबाट मात्र सवारी साधन खरिद गर्नु पर्दछ ।

अर्थ मन्त्रालयको स्थानीय तहमा बजेट तर्जुमा कार्यान्वयन आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पती हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को निर्देशन नं. ५.१५ अनुसार नेपाल सरकारबाट उपलब्ध गराइएको बजेट तथा स्रोत साधनबाट कार्यालयको नियमित प्रयोजनको लागि सवारी साधन खरिद गर्न नपाईने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले २ थान दुई पांग्रे सवारि साधन खरिदमा रु.४९९६०० बजेटबाट खर्च गरेको छ ।

सि.नं	सवारी साधन	संख्या	रकम
१	मोटरसाइकल	२	४९९६००

कर दस्तुर एवं आन्तरिक आय

30. **आयको अनुमानः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु.४०००००००/-प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा रु.४६१०५०१/३० अर्थात अनुमान भन्दा ११५.२६ प्रतिशत बढी आय प्राप्त गरेको छ।आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ ।

31. **आन्तरिक आयः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७६।७७ मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रिय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
१५७३०६९२२	४६१०५०१/३१	२.९३

उपरोक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा २.९३ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

32. **कर तथा शुल्क असुली -** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

आय शीर्षक	**अनुमान**	**असुली**	**असुली प्रतिशत**
एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर	०	०	०
घरजग्गा वहाल कर	१५००००	६४१२०	४२.७५
व्यवसाय कर	०	१७३३००	०
वहाल विरौटी शुल्क	०	०	०

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लेखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन । तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायारामा ल्याउनु पर्दछ ।

33. **असुली गर्न बाँकी आन्तरिक आय -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ९ वित्तीय अधिकार क्षेत्र अन्तगत विभिन्न कर तथा शुल्क लगाउने र आय ठेक्का बापत बक्यौता रकम समेत असुली गर्ने व्यवस्था छ।यस स्थानीय तहले विगत र यो वर्ष बन्दोबस्त गरेको आन्तरिक आय ठेक्कामा देहायअनुसार २ व्यवसायिबाट रु.२५००००००/ असुल गर्ने बाँकी रहेको छ।

सि.नं.	ठेकेदारको नाम	आय ठेक्काको नाम	सम्झौता रकम	दाखिला रकम	बाँकी रकम	कैफियत

१	सुनिल नारायण पोखेल। सुनिल समिर निर्माण सेवा	वालुवा गिट्टि	१५०००००	१५०००००	२७१५०	ब्याज असुल हुन बांकी
२	राम बहादुर के.सी । गाउले निर्माण सेवा	वालुवा गिट्टि	२५००००	२५०००	२२५०००	ब्याज समेत असुल हुनुपर्ने
जम्मा			**१७५००००**	**१५२५०००**	**२५२१५०**	

तर उठ्न बाँकी रहेको रकमको आयगत लगत समेत तयार गरेको छैन । जसबाट उठ्नुपर्ने राजस्वको समष्टिगत लगत तयार गरी वास्तविक प्राप्तीको अभिलेख तयार गर्नुपर्ने र सोही अनुसार आयको लेखाङ्कन गरी उल्लिखित रकम सम्झौता अनुसारको व्याज तथा हर्जना समेत यकिन गरी असुल गर्नुपर्ने रु. २५२१५०

34. **राजश्व अभिलेख :** कार्यालयले राजस्वको अभिलेख अध्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाबाट रसिद ठेलिहरु छपाई गरेर वडा कार्यालयमा पठाउने गरेकोमा सोको पुरा अभिलेख पालिकामा आएको देखिएन । अधिल्लो आ.व.को बाँकी के कति छन एकिन गर्न सकिएन।कार्यालयबाट सवै वडाहरुमा पनि स्वचालित प्रणालि जडान गरी राजस्व संकलन गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्दछ । यसले गर्दा व्यक्तिहरुले छुट्टै रसिद छपाउने जोखिम विद्यमान रहन्छ । यसको सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयबाटै यकिन गर्नुपर्दछ । अतः कार्यलयले आगामी दिनमा रसिद नियन्त्रण तथा राजश्व असूलीलाई स्वचालित प्रणाली मार्फत ब्यवस्थापन सम्बन्धमा विशेष ध्यान पुऱ्याउनुपर्ने देखियो ।

35. **राजश्व दाखिला :** आर्थिक कार्यबिधि नियमावली २०६४ को नियम ९ (६) बमोजिम जिम्मेवार व्यक्तिले आफ्नो जिम्मामा आएको सरकारी नगद सोही दिन दाखिला गरी स्रेस्ता खडा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ।साथै सोही ऐन अनुसार तोकिएको समयमा राजश्व रकम दाखिला नगरेमा सम्वन्धित तालुक कार्यालयले १० दिन सम्म ढिला गरेको भए १० प्रतिशत, १५ दिन सम्म ढिला गरेको भए १५ प्रतिशत जरिवाना गरी सो समेत दाखिला गर्न लगाउने र १५ दिन भन्दा ढिलो गरेको भए २५ प्रतिशत जरिवाना गरी नगद दाखिला गर्न लगाई कसूरको मात्रा अनुसार प्रचलित कानून बमोजिम बिभागीय कारवाही समेत गर्न गराउन सक्ने व्यवस्था छ । कार्यालय अन्तर्गत ६ वटा वडा र पालिकाबाट प्राप्त गरेको राजश्व रकम ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार तोकिएको अवधि भित्र दाखिला गरेको छैन । यसरी ढिला हुने गरी राजश्व रकम बैक दाखिला भएको अवधिको कार्यालयले छानविन गरी, जरिवाना रकम असुल गर्नुपर्ने देखिन्छ।कार्यालयले सम्पूर्ण वडा कार्यालयहरुले प्राप्त गरेको आन्तरिक राजश्व रकम र बैकमा दाखिला गरेको विवरणमा कार्यालयले विशेष ध्यान दिनुपर्दछ ।

36. **स्थानीय तहरूको विभाज्य कोष**- प्रदेशहरुको आन्तरिक आय व्यावस्थापन गर्न बनेको कर तथा गैरकर राजस्व सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा १५ मा ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, दहत्तर बहत्तर शुल्क मानोरञ्जन कर लागतका शुल्क तथा करको सङ्कलनबाट उठेको शुल्क मध्ये साठी प्रतिशतले हुने रकम स्थानीयतहले स्थानीय सञ्चित कोषमा राखी चालिस प्रतिशतले हुने रकम मासिक रुपमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले बाडफाड गर्नुपर्ने बिभाज्यकोषको हिसाव राखेका छैनन । जसबाट अतिरिक्त बिज्ञापन, मनोरन्जन कर यर्थाथ असुलीका अभिलेख नहुदा बिभाज्यकोषको बारेमा एकिन हुन सकिएन । अभिलेख प्रणाली व्यवस्थित गरी बिभाज्यकोषको रकम बाडफाड गर्नुपर्दछ

37. **गिट्टी, ढुंगा, बालुवाको करः** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ को उपदफा १(च), ३ र ४ मा ढुंगा, गिट्टी र बालुवाको करमा प्रदेश तथा स्थानीय तहहरुको दोहोरो अधिकार रहने, करको दर सम्बन्धित प्रदेशले निर्धारण गरी स्थानीय तहहरुले संकलन गरेर प्रदेश स्तरको कोषमा जम्मा गर्ने व्यवस्था गरी प्रदेशले लागु गरेको कानुन अनुसार बाँडफाँड हुने गरेकोमा उक्त दफा संघीय आर्थिक ऐन,२०७५ द्वारा खारेज गरी दफा ६२(क) थप गरेर स्थानीय तहहरुले गिट्टी, ढुंगा, बालुवा बिक्री गरी प्राप्त रकम आफ्नो संचित कोषमा जम्मा गर्ने गरी सो करमा स्थानीय तहहरुको एकल अधिकार कायम गरेको देखिन्छ तर सो अनुरुप प्रदेशहरुले तर्जुमा गरेका कानूनहरु संशोधन गर्नु पर्नेमा नगरेको कारण सो करको बाँडफाँडमा अस्पष्टता देखिएको छ । यस्तो अवस्थामा संघीय कानून अनूसार नै गर्नु पर्दछ । त्यस

अतिरिक्त दफा ६२(क) विपरित हुने गरी संघीय मन्त्रीपरिषद्ले ढुंगा, गिट्टी, बालुवा उत्खन्न, बिक्री तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी मापदण्ड,२०७७ जारी गरी थप अस्पष्टता सृजना गरेको अवस्था समेत देखियो । स्पष्ट कानूनी व्यवस्था गरी गिट्टि, ढुंङ्गा,वालुवा करको संकलन तथा बाँडफाँड गर्नुपर्दछ ।

38. **व्यवसाय कर-** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनूपर्ने व्यवस्था रहेको छ ।यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु.१७३३००/- कर संकलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छ्रन ।जसबाट पालिकाले संकलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मन्न सक्ने अवस्था छ्रन।तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

आयकर एवं मू.अ.कर

39. **<u>मूल्य अभिवृद्धि कर कट्टी -</u>**

(१) मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम ६(ग) मा ठेक्का वा करार अन्तर्गतको भुक्तानीमा मू.अ.कर रकमको ५०% सम्बन्धित राजश्व शिर्षकमा र वाकी ५०% सम्वन्धित फर्मलाई भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ । तर पालिकले देहायको भुक्तानीमा नियमानुसार ५०% रकम कट्टि नगरी फर्मलाई नै भुक्तानी दिएको देखिन्छ । तसर्थ उक्त रकमको कर समायोजन पेश हुनपर्ने अन्यथा असूल हुनुपर्ने रु. ३७५१७६

गोभौनं./मिति	भुक्तानी पाउनेको नाम	विल नं. मिति	विल रकम	मु.अ.कर कर रकम	५० प्रतिशत रकम
१३९-०७७/३/३१	सिभिल लिङ्क इन्जिनियरीङ कन्सलटेन्ट	३३-०७७/३/२४	११८६५००	१३६५००	६८२५०
२९-०७६/१०/२४	साकुरा इन्जिनियरीङ सोलुसन प्रा.लि	६-०७६/१०/१०	४९७२००	५७२००	२८६००
७८-०७७/३/१६	रामजानकी मेशिन एण्ड टुल्स	६४२-०७६/१२/१८	४९८३३०	५७३३०	२८६६५
८२-०७७/३/१८	इन्जिन्यरीङ्ग मन्त्र कन्सलटेन्स एसोसियट्स प्रा.लि	३-०७७/३/१६	४४२४२१	५०८९८	२५४४९
११७-०७७/३/३०	सुभारम्भ सोलुसन प्रा.लि.	१३-०७७/३/२९	४६९८५४	५४०५४	२७०२७
११७-०७७/३/३०	इनोमेटिभ मेडिया एण्ड मल्टिपल विजनेश प्रा.लि काठमाणडौ	२७९-०७७/३/२९	४९७५३९	५७२३९	२८६१९
११८-०७७/३/३०	इनोमेटिभ मेडिया एण्ड मल्टिपल विजनेश प्रा.लि काठमाणडौ	२२०-०७७/२/१८	८८५९२	१०१९६	५०९८
	इनोमेटिभ मेडिया एण्ड मल्टिपल विजनेश प्रा.लि काठमाणडौ	१९०-०७६/११/२३	६६७६६	८०२६	४०१३
११८-०७७/३/३०	अनमोल कम्प्युटर्स	१०८-०७७/३/७	४९६९९९	५६९४६	२८४७३
१२२-०७७/३/३१	एम.पि.एस ट्रेडर्स	२३७-०७७/१/७	२११७००	२४३५४	१२१७७
	एम.पि.एस ट्रेडर्स	२३८-०७७/१/७	२८७९००	३३१२१	१६५६०
१२२-०७७/३/३१	अनमोल कम्प्युटर्स	१५४-०७७/३/२३	८४२१३	९६८८	४८४४
	अनमोल कम्प्युटर्स	१२१-०७७/३/१३	९३०४४	१०७०४	५३५२
१२९-०७७/३/३१	हाइस्पीड कम्प्युटर्स	२७०-०७७/३/२५	४९७९३५	५७२८५	२८६४२
६-०७६/८/१०	फिस्टेल सप्लायर्स	४२-०७६/६/६	७८८५१	९०७१	४५३५
	फिस्टेल सप्लायर्स	४१-०७६/६/६	१४७०४६	१६९१६	८४५८

७-०७६/९/१४	श्रद्धा मल्टिट्रेड सेन्टर	५५-०७६/८/५	४८८४४२	५६१९२	२८०९६
२३-०७६/१०/२३	अनमोल कम्युटर्स	४९-०७६/९/२१	२४२६४९	२७९१५	१३९५७
२-०७६/९/१७	श्रद्धा मल्टिट्रेड सेन्टर	५१-०७६/७/२८	१५४३५६	१६७२२	८३६१
				जम्मा	**३७५१७६**

(२) मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली २०५३ को नियम ६ (ग) मा ठेक्का वा करार अन्तर्गत को भुक्तानी मा मू.अ.कर रकमको ५०% सम्बन्धित राजश्व शिर्षकमा र वाकी ५०% सम्बन्धित फर्मलाई भुक्तानी दिनुपर्ने उल्लेख छ तर पालकाले उपभोक्ता समिति मार्फत काम गराउदा उपभोक्ता समितिले निम्न आपूर्तिकर्ता तथा निर्मणण व्यवसायी संग खरीद गरिएका कर विजक अनुसार मूल्य अभिवृद्धि कर रकमको ५०% कट्टा गरेको छैन । अतः पालिकले उपभोक्ता समितिले नियमानुसार कर कट्टा गरिएको प्रमाण तथा कर समायोजन गरेको प्रमाण पेश गर्न लगाउनु पर्दछ ।

गो.भौ.नं. मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	निर्माण व्यवसायीको नाम	विल.नं.र मिति	रकम	मू.अ.कर रकम	५०% रकम
३०-०७६/१०/२४	ढाडखोला मोटर बाटो उ.स	इस्माली देउरालि कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	३-०७६/१०/२४	७२०९८८	८२९४५	४१४७२
	ढाडखोला मोटर बाटो उ.स	चण्डेश्वरी हेभि इक्वीपमेन्ट नि.सेवा	११-०७६/१०/२४	७२०९८८	८२९४५	४१४७२
६३-०७७/२/२५	मल्दि जुकेपानी मोटरबाटो विस्तार उ.स	इस्माली देउराली कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	७-०७७/१/३१	८५९९९९	९८९३७	४९४६८
		चण्डेश्वरी हेभि इक्वीपमेन्ट नि.सेवा	१७-०७७/१/२१	९९९९९	११५०४	५७५२
२७-०७६/१०/२४	हस्तिचौर दुन्दुर खोला हर्पुकोट लिफट खा.पा.योजना	अनुपम इन्टरप्रायजेज	२३१-०७६/६/२४	९४१०९५	१०८२६७	५४१३३
३५-०७६/११/३	मैना डाडा वडामान थापाचौर मो.वा.उ.स	रुद्रावती रेसुङ्गा कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	४-०७६/११/२८	७२१९३३	८३०५४	४१५२७
४४-०७७/१/१७	चैया कालमुढा मो.वा.योजना उ.स	चण्डेश्वरी हेभि इक्वीपमेन्ट निर्माण सेवा	१२-०७६/११/२	५३४२८८	६१४६६	३०७३३
११-०७६/९/२०	गोलाडरी लामदाडा निस्टि मो.बाटो उ.स	चण्डेश्वरी हेभि इक्वीपमेन्ट नि.सेवा	४-०७६/९/१५	४८००००	५५२२१	२७६१०
२६-०७६/१०/२४	धैयार कोदार वाखे मो.वा.योजना उ.स	चण्डेश्वरी हेभि इक्वीपमेन्ट नि.सेवा	१०-०७६/१०/२१	३२१६४८	३७००३	१८५०१
७१-०७७/३/४	दोवाटो पुरिम्पाटा रुकनाउ पिप्ले पांग्रे मो.वा.उ.स	इस्माइली देउराली कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	१०-०७६/१२/४	३२०४०८	३६८६१	१८४३०
१०१-०७६/३/२६	सोमरे फेदिफाट मोटरबाटो निर्माण योजना उ.स	रुद्रावती रेसुङ्गा कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	४५-०७७/२/१८	१५३६८४	१७६८०	८८४०
					जम्मा	**३३७९३८**

40. **सम्झौता भन्दा बढि भुक्तानी :** २९-०७६/१०/२४ साकुरा इन्जिनियरिङ्ग सोलुसन प्रा.लि.लाई फोरेइन इम्प्लोमेन्ट प्रोफाइल तयार गर्न सम्झैतामा मिति उल्लेख नगरी १० हप्ताभित्र प्रोफाइल तयार गरि पेश गर्न

	रु.४९००००/- मू.अ.कर समेतको सम्झौता भइ रु.४९७२००(मू.अ.कर समेत) खर्च लेखेकोमा निम्न व्यहोरा देखियो । (क) सार्वजनिक खरीद नियमावली २०६४ को नियम १२ मासार्वजनिक निकायमा कर्यरत जनशक्तिबाट नल्याउने र बढी दक्षता आवश्यक पर्ने कार्य अनुसार परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गरी प्रतिस्पर्धाको मध्यमबाट खरीद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले कार्यरत जनशक्तिले गर्न सक्ने अध्ययन नगरी सीधै परामर्शदाता लाई कार्य गराएको छ । अतः पालिकाले कार्यरत जनशक्तिबाट यस्ता प्रोफाइल तयार गर्न गराउन पर्छ । (ख) सम्झौता गर्दा सम्झौता गरेको दिनको मिति उल्लेख गर्नुपर्दछ तर पालिकाले परामर्श दाता संग सम्झौता गर्दा सम्झौतामा मिति खुलाएको नदेखिएकोले सम्झौतामा मिति खुलाउने गर्नुपर्दछ ।	
41.	**तिजु गहिरा निफटिङ खानेपानी योजना :** निर्माण व्यवसायी न्यू लिजा निर्माण सेवा लाई तिजु गहिरा लिफटीङ खानेपानी योजनाको दोस्रो रनिङ विल रु.१३३३३६८/- खर्च लेखेकोमा निम्न व्यहोरा देखियो । (क) निर्माण व्यवसायी न्यू लिजा निर्माण सेवासंग भएको ठेक्का सम्झौता तथा ठेक्का फाइल पेश भएको छैन । (ख) तिजु गहिरा लिफटिङ खानेपानी योजनाको दोस्रो रनिङ विल अनुसार ठेक्का अंक रु.३३८८५३६/- मा गत वर्ष पहिलो रनिङ बिलको रु.१५१८८५३/- र यस वर्ष दोस्रो रनिङ विलको रु.१३३३३६८/- गरी रु.२८५२२२१/-(मू.अ.कर समेत) भुक्तानी भएको देखिन्छ । उक्त विलमा उल्लेख भए अनुसार सम्झौता मिति २०७६/२/१२ सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति २०७६/९/२९ सम्पन्न गरेको मिति २०७६/८/२१ र नापी नापी लिएको मिति २०७७/३/२२ उल्लेख छ । अर्थात निर्माण व्यवसायीले काम सम्पन्न गरेको ७ महिना पछि मात्र प्राविधिक नापजाच भै ठेक्का विल तयार भएको देखियो । सम्पन्न भएको ७ महिना पछि नाप जाच तथा ढिलाई भएको कारण उल्लेख भएको छैन । (ग) ठेक्का विल अनुसार इलेक्ट्रिक वर्क र मेकानिकल वर्कको मू.अ.कर समेत रु.४९१५५०/- को कार्य नभएको अवस्थामा उक्त योजना फरफारक गरी भुक्तानी दिन मिति ०७७/३/२५ मा निमित्त प्रशासकीय प्रमुखबाट निर्णय भएको छ । उक्त निर्णयमा २०७६ आषाढ मसान्तसम्म काम समपन्न गर्ने गरी सम्झौता भए बमोजमि विविध कारणवश कार्य सम्पन्न हुन नसकेता पनि २०७६ आषाढ मसान्त सम्म भएको कामको मूल्याङकन गरी भुक्तानी गरिएको र बाँकी काम सम्पन्न गर्ने गरी सोहि निर्माण व्यवसायीलाई कार्यपालिकाको निर्णय बमोजिम २०७६ पौष मसान्त सम्म निर्माण कार्यको म्यादथप गरिएको मा २०७६ मंसिर ३० गते कामको मूल्याङकन गरी भुक्तानी मागको निवेदन प्राप्त भएबमोजमि प्राविधिक कठिनाइका कारण हाल प्राविधिक मूल्याङकन अनुसार फरफारक गरी भुक्तानी दिनु निर्णय भएको छ । (घ) सार्वजनिक खरीद ऐन २०६३को दफा ५९ मा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगति नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसुकै वखत अन्त्य गर्न सकिने र सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम वापत राखिएको पूरै जमानत जफत गरी सम्झौता वमोजिम वाकि रहेको कार्य पुरागर्न जे जति रकम आवश्यक पर्छ । सो रकम त्यसरी सम्झौता बमोजिम कार्य नगर्ने वोलपत्र दाताबाट सरकारी बाँकि सरह असूलउपर गरिने उल्लेख भएको छ । निर्माण व्यवसायीले इलेक्ट्रिकल वर्क र मेकानिकल वर्क (मू.अ.कर समेत) रु.४९१५५० समेत ठेक्का अनुसार रु.५३६३१५/- को घटी कार्य भएको अवस्थामा ठेक्का फरफारक गर्ने निर्णयगरी ठेक्का सम्झौताको अन्त्य गर्दा ऐनमा व्यवस्था भए बमोजिम कार्य सम्पादन जमानत राखेको रु.१६९५००/- असूल गर्ने तथा वाँकि काम अन्य निर्माण व्यवसायीबाट गराउने र काम सम्पन्न गर्दा बढी खर्च भएको रकम उक्त निर्माण व्यवासायीबाट सरकारी बाँकी सरह असूलगर्ने गरेको देखिएन । अतः जमानत जफल गरी बाँकी काम सम्पन्न गरी खानेपानि योजना संचालनमा ल्यउनु पर्ने रु.	१६९५००
42.	**विमा सम्बन्धमा** : सार्वजनिक खरीद नियमावली २०६४ को नियम ११२(१) मा खरिद सम्झौतामा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा वाहेक १० लाख रुपैया भन्दा बढी मूल्यको निर्माण कार्य गर्ने निर्माण	

व्यवसायीले निर्माण सामाग्री, प्रयोग गरिने प्लाण्ट, मेशिन औजार एवं निर्माण कार्यको पूर्ण प्रतिस्थापन खर्च समेतको विमा गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । निम्न बमोजिम निर्माण व्यवसायीहरुलाई ठेक्का व्यवस्था भइ भुक्तानी भएकोमा ति निर्माण व्यवसायीहरुले नियमानुसार विमा गर्नुपर्नेमा बिमा गरेको छैन । पालिकाले पहिलो रनिङ विल भुक्तानी गर्दाको अवस्थामै नियमानुसार विमा गरेको कागजात पेश गराई मात्र भुक्तानी दिने गर्नु पर्छ ।

सि.नं.	निर्माण व्यवसायीको नाम	कामको विवरण	सम्झौता रकम	भुक्तानी रकम
१	आर.आर कन्स्ट्रकसन	गाउपालिका स्तरिय चक्रपथ निर्माण	३१८२०१५	१७२४१७९
२	बिष्णु देवी निर्माण सेवा	काउछे रोधितार सिचाइ क्यानल निर्माण	२९००३१७	२८४९८४८
३	आर.आर. कन्स्ट्रक्सन	छिन्न ठाड ढुंगा सडक	१९५०२९९	१८३०६६६
४	न्यू लिजा निर्माण सेवा	तिजु गहिरा लिफटिङ खानेपानी योजना	३३८८५३६	२८५२२२१

43. **म्याद थप सम्बन्धमा :** सार्वजनिक खरीद नियमावली २०६४ को नियम १२० मा ऐनको दफा ५६ बमोजिमको अवस्था परी खरीद सम्झौताको अवधिभित्र कार्य सम्पन्न गर्न नसकेको अवस्थामा निर्माण व्यवसायी, आपूर्तिकर्ता, सेवाप्रदायक, परामर्शदाताले सम्झौताको म्याद सकिनु कम्तिमा २१ दिन अगावै कारण खुलाई म्याद थपको लागि निवेदन दिनुपर्ने उल्लेख छ । पालिका र निम्न निर्माण व्यावसायी विच सम्झौता भइ कार्य गरेकोमा सम्झौता अवधि भित्र काम सम्पन्न नभएको अवस्थामा निर्माण व्यवसायीले नियमानुसारको म्याद थपको लागि समय भित्र म्याद थपको लागि निवेदन दिएको पाइएन । नियमानुसारको म्याद भित्र नै म्याद थपको लागि कारण समिहतको निवेदन नदिने निर्माण व्यवसायीलाई नियम १२१ बमोजिम पूर्वनिर्धारीत क्षतिपूर्ती लिने गर्नु पर्दछ ।

निर्माण व्यवसायीको नाम	कामको विवरण	सम्झौता रकम	सम्झौता अवधि	सम्पन्न रकम
आर.आर. कन्स्ट्रकसन	गाउपालिको स्तरिय चक्रपथ निर्माण	३१८२०१५	०७७/१/२६-०७७/२/२६	१७२४१७९
आर.आर. कन्स्ट्रकसन	निस्ती वृहत खानेपानी योजना दोस्रो	३७४३००३	०७७/२/१५-०७७/३/१०	१५९१७१७
बिष्णुदेवी निर्माण सेवा	काउचे रोडिटार सिचाई निर्माण	१८१६९६४	०७७/३/५-०७७/३/२०	१४७१७७२

44. **लागत अनुमानमा चेनेज नखुलाएको :** विभिन्न सडक योजना तथा वाटो निर्माण गर्नको लागि तयार गरिएको लागत अनुमानमा कुन चेनेज देखि कुन चेनेज सम्म बाटो खन्ने हो सो को क्वान्टीटी सिट लागत अनुमानमा समावेश नगरेको कारण ठेक्का सम्झौता भएको चेनेजमा बाटो खन्ने कार्य भएको छ भन्ने भिडान गर्न सकिने अवस्था नरहेकोले लागत अनुमानमा बाटो खन्ने तथा सडक निर्माण गर्ने कार्यको चेनेज खुल्ने क्वान्टिटि सिट संलग्न गर्नुपर्दछ । उदाहरणको लागी निम्न योजनाहरुको लागत अनुमानमा चेनेज खुल्ने कागजात संलग्न रहेको पाइएन ।

निर्माण व्यवसायीको नाम	योजनाको नाम	ठे.नं.	लागत अनुमान	ठेक्का रकम	कामभएको चेनेज	खर्च रकम
स्टार विन्दवासिनी कं.प्रा.लि	हुलाके चापटारी दोवाटो सडक	२-०७६/७७	४७९९९५७	१७०३४६७	०-१०८०	१५२०४०८
विष्णुदेवी निर्माण सेवा	हुलाके चापटारी दोवाटो सडक	१०-०७६/७७	३०९५३५०	२०६२५१९	०-४४०	१८१८१६६
कृष्ण निर्माण सेवा सप्लायर्स	पौवा चापटारी सडक	३-०७६/७७	४७९९८४१	१७३४४३५	०-११९२	१६२३५१९
स्टार विन्दवासिनि कं.प्रा.लि	छिन्न खोला-ठाडढुगा सडक	४-०७६/७७	४७९९९२४	१७२४२०९	०४-१४२०	१६०५४५५
आर.आर. कन्स्ट्रकसन	छिन्न —ठाडढुऊ सडक	११-०७६/७७	३०७३९१६	१९५०२९९	०-९७१	१८३०६६६

उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य

45.	**प्राविधिक बिल र कार्य सम्पन्नः** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बरावर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बरावर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकोले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन । प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नम्स अनुसार बिलमा खुलाउनुपर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नुपर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नम्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनुपर्दछ	
46.	**लागत सहभागिता**– पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्ने गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन् । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।	
47.	**हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोग** –सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४को नियम ९७(९) मा उपभोक्ता समिती वा लाभग्राही समुदायबाट संचालित हुने निर्माण कार्यमा रोलर, एक्साभेटर, डोजर, ग्रेडर, विटुमिन डिस्ट्रिव्यूटर, विटुमिन व्याइलर जस्ता हेभि मेशिन प्रयोग गर्न नपाईने,तर लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन पर्योग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनि उल्लेख भएको र सम्बन्धित प्राविधिको सीफारिसमा सार्वजनिक निकायबाट सहभती लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने व्यवस्था छ । गाउपालिका द्वारा उपभोक्ता समिति मार्फत सडक निर्माण तथा मर्मत सुधार सम्बन्धि काममा तपसिल अनुसार देखिन आएको छ । (क) लेखापरीक्षणका समयमा पेश भएका ड्राइङ,डिजाइन,लागत अनुमान तथा सम्झौतामा हेभि मेशिन पर्योग गर्नु पर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य हो भनि खुल्ने आधार/प्रमाण नपाइनुका साथै सम्बन्धित प्राविधिकवाट त्यस सम्बन्धि सिफारिश भएको देखिएन । (ख) सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ४४ ले उपभोक्ता समिति वा लाभग्रही समुदायलाई कार्य गराउनको लागी पुर्वशर्तको रुपमा राखेको दिगोपनाको अभिवृद्धिले विकास कार्यक्रमको बातावरणसंगको अन्तरसम्बन्ध तथा निर्मित संरचनाको स्थायित्वलाई समावेश गर्ने सैद्धान्तिक परिवेशमा उपरोक्त अनुसार भारी उपकरण प्रयोगको अनुपात बढ्दै जादा समग्र प्रकृतिक वातावरण क्षति हुने जोखिम देखिन आउछ । अर्कोतर्फ सोहि दफाले परिकल्पना गरेको रोजगारी श्रृजना सम्बन्धि अवधारणा पनि संकट परेको देखियो । (ग) सार्वजनिक खरिद नियमावली, ०२६४ को नियम ९७(१०) मा उपभोक्ता समिती वा लाभग्राही समुदायले पाएको काम आफैले सम्पन्न गर्नु पर्ने र कुनै निर्माण व्यवसायी वा सव कन्ट्याक्टरबाट काम गराउन सक्ने छैन भनि स्पष्ट उल्लेख छ । त्यस्तै नियम ९७ (१३क) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्रही समुदायले प्राप्त गरेको कुनै कममा निर्माण व्यवसायीलाई संलग्न गराइएको पाइएमा सार्वजनिक निकायले उक्त उपभोक्ता समिति वा लाभग्राहि समुदायसंग भएको सम्झौता रद्द गरी त्यस्तो उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई भविष्यमा त्यस्तो किसिमको कुनै काम गर्न नदिने अभलेख राखी सो काम गर्ने निर्माण व्यावसायिलाई कालो सूचीमा राख्न सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा सिफारीश गर्नु पर्ने स्पष्ट व्यवस्था छ । पालिकामा उपभोक्ता समितिले भुक्तानी लिने प्रयोजनको लागि पेश गरेको विल भर्पाइ तथा निर्णय अनुसार अधिकांश सडकहरु हेभि मेशिन प्रयोग गर्ने कार्य लागन अनुमान तयार गरेको र उपभोक्ता समितिले निर्माण व्यावासयी मार्फत काम गराएको देखियो । उपभोक्ता समितिले स्थानीय श्रोत	

साधन र श्रम उपयोग नगरी निर्माण व्यावसयीबाट काम गराउदा परोक्ष्य रुपमा ठेक्कापट्टा भएको स्थिति छ । यसमा नियन्त्रण हुनुपर्छ । उपभोक्ता समितिले निर्माण कार्यको सम्झौता गरी निम्न निर्माण व्यवसायीबाट काम गराएको छ । नियमाबलीको ब्यबस्था अनुरुप कार्य गराउनुपर्दछ ।

गोभौनं./मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	खर्च रकम	निर्माण व्यवसायीको नाम	विल रकम
३०-०७६/१०/२४	ढाडखोला मोटर बाटो उ.स	१३८४२९८	इस्माइली देउराली कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	७२०९८८
			चण्डेश्वरी हेभि इक्वीपमेन्ट निर्माण सेवा	७२०९८८
			जम्मा	१४४१९७६
६३-०७७/२/२५	मल्दि जुकेपानी मोटरबाटो विस्तार उ.स	९६००००	इस्माली देउराली कन्ट्रक्सन प्रा.लि	८५९९९९
			चण्डेश्वरी हेभि इक्वीपमेन्ट निर्माण सेवा	९९९९९
			जम्मा	९५९९९९
३५-०७६/१२/३	मैना डाडा वडामान थापाचौर मोटर बाटो उ.स	६२४०००	रुद्रावती रेसूङ्गा कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	७२१९३३
४४-०७७/१/१७	चैया वालमुढा मो.वा.योजना उ.स	४८००००	चण्डेश्वरी हेभी इक्युपमेन्ट नि.सेवा	५३४२८८
११-०७६/९/२०	गोलाङरी लामडाडा निस्दि मो.वा.उ.स	४७८५९६	चण्डेश्वरी हेभी इक्युपमेन्ट नि.सेवा	४८००००
२६-०७६/१०/२४	धैयार कोदार वाखे मो.वा.यो.उ.स	२८८०००	चण्डेश्वरी हेभी इक्युपमेन्ट नि.सेवा	३२१६४८
७१-०७७/३/४	दोवाटो पुरिम्पाटा रुकनाउ पिप्ले पांग्रे मोटर बाटो उ.स	२८८०००	इस्माली देउराली कन्ट्रक्सन प्रा.लि	३२०४०८
१०१-०७७/३/२६	सोमटे फेदिफाट मोटरबाटो निर्माण	३३६०००	रुद्रावती कन्स्ट्रकसन प्रा.लि	१५३६८४

48. **लेन्थ वर्कर सम्बन्धमा** : सार्जवनिक खरीद ऐन २०६३को दफा ५ मा कूनै पनि खरीद गर्न लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । त्यस्तै दफा ४५ मा समान्य प्रकृतिको मर्मत संभार, सानातिना नियमित कार्य वा सरसफाई जस्ता कार्य अमानतबाट काम गर्न वा उपभोक्ता समितिबाट काम गराउन सकिने उल्लेख छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरीद नियमावली २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समिति मार्फत काम गराउने व्यवस्था छ । पालिकाले सानातिना सडक मर्मत सुधारका कामहरु समेत उपभोक्ता समितिलाई गराउन सम्झौता गरिएको अवस्थामा उक्त काम निर्माण व्यावसायीद्वारा गराइएको अवस्था छ । पालिकाले आफ्नो सिमा क्षेत्रका बाटाघाटाहरुको नामाङ्करण गरी के कति कस्तो अवस्थामा रहेको छ । सो को तथ्याङ्क समेत नरहेको अवस्थामा लेन्थ वर्कर राखि खर्च गर्नु उचित देखिएन यस सम्बन्धमा ध्यान दिनुपर्छ । यस वर्ष लेन्थ बर्करमा रु. ७४८३९९५ /- खर्च भएको छ । पालिकाले लेन्थ वर्कर बाट के कति कार्य भएको छ सो को मूल्याङ्कन समेत राखेको छैन अतः यो खर्च पालिकाको लागि आर्थिक वोझ मात्र हुने भएकोले यसमा ध्यान जानु पर्दछ ।

गो.भौ.नं. मिति	विवरण	संख्या	खर्च रकम
४५-०७७/१/१८	माग ,फागुन, चैत	१० जना	३१७२५०
२-०७६/६/१५	श्रावण भाद्र	५० जना	९४५०००
४-०७६/७/२९	आश्विन कार्तिक	५१ जना	११२३२००
१६-०७६/९/२५	मंसिर पौष	५१ जना	१३६८८५५
३६-०७७/१/५	माघ फागुन चैत्र	५३ जना	१६५२६७०
७६-०७७/३/१४	बैशाख जेष्ठ	४३ जना	११६१३१५
१४०-०७७/३/३१	आषाढ	४३ जना	९१५७०५
जम्मा			७४८३९९५

49. **सामुदायिक विकासका लागि वाखा उद्यम परियोजना :** पालिकाले गैह्र सहकारी संघ संस्था तथा निजि क्षेत्र

विचको सहकार्यमा गरिवी निवारण दिर्घकालिन परियोजना संचालन गर्ने उदेश्यले कृषि तथा पशु वस्तुहरुको उत्पादन बृद्धि गरी रोजगारी मूलक उद्दमशिल र मर्यादित कृषि व्यवसाय विकास गर्न गैर सरकारी संस्था हेफर प्रोजेक्ट नेपालसंग मिति २०७६/८/१५ देखि २०७९/३/१६ सम्म परियोजना संचालन गर्न रु.३२८३८५९८/-मा ७५%ले रु.२४०६६३९३/- पालिकाले व्यहोर्ने र बाँकी २५% रु.८७७२२०५/-संस्थाले व्यहोर्ने गरी सम्झौता भए अनुसार रु.२३३६८६०/- यस वर्ष खर्च लेखेकोमा निम्न व्यहोरा देखियो ।

(क) सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ४६ मा जनचेतना सम्बन्धी तालिम, अभिमुखिकरण,सवलीकरण मूल प्रवाहिकरण जस्ता कार्य गैर सरकारी संस्थाबाट गराउदा छिटो छरितो, प्रभावकारी र मितव्ययी हुने भएमा सार्वजनिक निकायले गैर सरकारी संस्थाबाट तोकिए बमोजिमको प्रकृया अपनाई त्यस्तो कार्य गराउन वा सेवा प्राप्त गर्न सक्ने उल्लेख छ । साथै सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९९(१) मा ऐनको दफा ४६ बमोजिम गैर सरकारी संस्थाबाट काम गराउनको लागी त्यस्तो कामको आवश्यकता, किसिम, समयावधि,कामको गुणस्तर, जनशक्ति, कार्य संचालन विधि सहितको क्षेत्रगत शर्त र लाग्ने रकमको मोटामोटि अनुमान तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । अतः पालिकाले सामुदायिक विकासको लागी बाख्रा उद्यम परियोजना संचालन गर्न गैर सरकारी संस्था मार्फत संचालन गर्न सकिने प्रावधान ऐन नियममा भएको देखिएन । साथै पालिकाको उक्त परियोजना संचालनका लागि कामको आवश्यकता, किसिम समयावधि कामको गुणस्तर,जनशक्ति,कार्य संचालन विधि सहितको कार्य क्षेत्रगत शर्त र लाग्ने रकमको मोटामोटी अनुमान तयार गरेको समेत देखिएन ।

(ख) सम्झौताको बुदा नं.७,२,९, मा परियोजना कार्यान्वयनका लागी परियोजना प्रस्तावनामा उल्लेख गरिएका स्थानीय साझेदारी संस्थासंग हेफर प्रोजेक्ट नेपालले छुट्टै सम्झौता गर्ने उल्लेख छ । पालिकाले परियोजना संचालन गर्न सरोकारवाला स्थानिय संस्थाहरुसंग सिधै संचालन नगरी गैर सरकारी संस्था मार्फत ऐन नियममा गैर सरकरी संस्था मार्फत संचालन गर्न सकिने प्रावधान वेगर पालिकाले ७५% र गैर सरकरी संस्थाले २५% रकम व्यहोर्ने गरी खर्च लेखेको नियम संगत देखिएन ।

(ग) सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ३० अनुसार खुला रुपमा आशयपत्र माग गरी संचिप्त सुचि तयार तथा प्रस्ताव आह्वान गरी के कति संख्या दर्ता भई उक्त संस्था छनौट गरिएको हो सो बिबरण लेखापरीक्षणमा पेश भएको छैन ।

(घ) वुदा नम्वर ८ मा परियोजनाको वार्षिक लेखापरीक्षण आ.व.समापन पछि नेपालको कानुन वमोजिम लेखापरीक्षण गर्न योग्य चार्टड एकाउन्टेन्ट फर्मबाट गराउने उल्लेख छ । त्यस्तै वुदा नं ९ मा कार्यक्रम व्यवस्थापन तथा अनुगमन समितिले व्यवस्थापन कार्यविधि २०७६ वमोजिम चौमासिक रुपमा अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने उल्लेख भएको छ । यस प्रकार सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार हेफर प्रोजेक्ट नेपालले आ.व समापन पछि चार्टड एकाउन्टेन्ट फर्मबाट लेखापरीक्षण गराई प्रतिवेदनको प्रमाण र पालिकाले व्यवस्थापन तथा अनुगमन समितिबाट अनुगमन मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षण पेश भएको छैन ।

(ङ) सम्झौताको वुदा नं १२ मा सम्झौता कार्यान्वयनका क्रममा सम्झौताका पक्षहरु विच कुनै विवाद उत्पन्न भएमा दुवै पक्षले आपसी छलफल गरी बिवाद समाधान गर्नुपर्ने साथै कार्य क्षेत्रमा हुन सक्ने कुनै पनि वाधा,व्यबधान,विवाद आदि समाधान गर्ने प्रथम पक्षको कर्तव्य हो र प्रथम पक्षको काबु वाहिरको परिस्थिति बाहेक यस प्रकारको गतिविधिबाट दोस्रो पक्ष, स्थानीय गैर सरकरी सझेदारी संस्था, कर्मचारी तथा यी संग सम्बन्धित सरोकारबालाहरुलाई कुनै हानी, नोक्सानी आदि भएमा सो को सम्पूर्ण खर्च, लागत क्षतिपूर्ति आदिमा जिम्मेबारी प्रमुख पक्ष हुने भनि सम्पूर्ण क्षतिको जिम्मेवारी प्रथम पक्ष अर्थात पालिकालाई बनाई गैर सरकारी संस्था हेफर प्रोजेक्ट नेपाल क्षति तथा हानी नोक्सानीको दायित्वबाट पन्छिएको अवस्था छ । अतः यस प्रकारको वुदा संसोधन गरी हेफर प्रोजेक्ट नेपाल र पालिकाको जिम्मेवारी स्पष्ट उल्लेख हुनपर्छ ।

50. **<u>कोभिड विशेष कृषि कार्यक्रम</u>**

कोभिड-१९ का कारण भविष्यमा वेरोजगारी बढ्न र दिर्घकालमा खाद्य संकट पर्न सक्ने बढी प्रभावित भएका ज्यालादारी, मजदुर र साना कृषकहरुलाई व्यावसायिक खेती, रोजगारी तथा आय आर्जनमा सघाउने र भारत लगायत विदेशबाट आउने तरकारी आयातलाई घटाई व्यापार घाटामा पनि कम गराउन कोभिड लक्षित व्यावसायिक तरकारी प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन तथा वैदेशिक रोजगारीमा गई भारत लगायत अन्य देशबाट फर्केका युवाहरुलाई कृषि क्षेत्रमा रोजगारी श्रृजना गरी भविष्यमा आउन सक्ने खाद्य संकटको समस्या समाधान गर्न समेत सहयोग पुग्ने उद्देश्य राखी विदेशबाट फर्केका र व्यावसाय उन्मुख कृषकहरुलाई कृषि विकास प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालनको लागी आर्थिक वर्षको अन्त्यमा रु.४०००००००/- प्राप्त गरी खर्च लेखेकोमा निम्न व्यहोरा देखियो ।

(क) पालिका अन्तर्गतका वडा कार्यालयहरुमा प्रस्तावनाको निवेदन संलग्न र सो प्रस्तावना पेश गर्ने लाभग्राही कृषकहरु छनौट गरी पठाएको र कोभिड विशेष कृषि कार्यक्रम संचालन व्यवस्थापन समितिको मिति २०७७/३/२०को बैठकको निर्णयले निम्न वडा निम्नानुसारको संख्यामा दिने निर्णय भएको छ । पालिकाले भूमिव्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय लुम्बिनी प्रदेश वुटवलको मिति २०७७/२/१५ च.नं.२०७३ कोभिड विशेष कृषि कार्यक्रम तथा वजेट कार्यान्वयन सम्बन्धमा स्थानीय तहले अवलम्बन गर्नुपर्ने मार्गदर्शन सम्बन्धमा उल्लेख गरिएको वुदा नं.७ अनुदान रकम खर्च गर्दा स्थानीय तहले आफ्नो आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व र सार्वजनिक खरीद सम्बन्धी प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि मितव्ययी र पारदर्शी किसिमले खर्च गर्ने र त्यस्तो खर्चको भुक्तानी बैकिङ प्रणाली मार्फत गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा सो अनुसार नगरी कृषि तर्फ प्रोत्साहन रकम वितरण गर्न कृषि शाखा प्रमुख श्री यज्ञश्वर भारतीलाई रु.२०००००००/- र पशु तर्फ प्रोत्साहन रकम वितरण गर्न पशु शाखा प्रमुख श्री तुलसी वहादुर थापालाई रु.२०००००००/- निजहरुको नाममा अग्रिम कर १.५ प्रतिशतले कट्टा गरी बैङ्कमा जम्मा गरेको देखियो । कृषकले काम सम्पन्न गरे पश्चात पालिकाले अनुगमन गरी ७५% रकम वा वढिमा २०००० कृषककै नाममा रहेको वैक खातामा जम्मा गरिदिने प्रावधान को अवलम्बन् नगरी खर्च गरेको नियमसम्मत देखिएन।

विवरण	वडा नं.१	वडा नं.२	वडा नं.३	वडानं. ४	वडा नं.५	वडा नं.६	जम्मा
कुखुरा पालन तर्फ	३ जना	१२ जना	७ जना		७ जना	१ज ना	३० जना
वाखापालन	११ जना	५ जना	११जना	१८ जना	११जना	१४ जना	७० जना
तरकारी खेती	१५ जना	१७ जना	१६ जना	१८ जना	१६ जना	१६ जना	९८ जना
मौरीपालन		१ जना				१ जना	२ जना
जम्मा	**२९ जना**	**३५ जना**	**३४ जना**	**३६ जना**	**३४ जना**	**३२ जना**	**२००**

(ख) ना.प्रा.स. श्री यज्ञश्वर भारतीले कृषकहरुलाई रकम नदिइ कृषकको नाममा आपूर्तिकर्ता गाउले भेट सेन्टरबाट मिति २०७७/३/२६ मा खरीद गरी सामान वितरण गरेको सम्बन्धमा मूल्य अनुसार गुणस्तर नभएको व्यापक जन गुनासो आएको र पालिकाले छानविन समिति गठन गराइ छानविन गरेको देखियो । उक्त छानविन समितिले मिति २०७७/६/५ मा दिएको प्रतिवेदन अनुसार निजले रु.२०००००००/- प्राप्त गरेको मध्ये गाउले किसान भेट सेन्टरबाट रु.११७३४८०/- र किसानलाई दिनुपर्ने रकम वडा नं. १ को ७०९५०/- वडा नं.२को रु.२७,०००/- वडा नं. ३ को ७५६८०/- वडा नं. ४ को ५८१४०/- वडा नं. ५ को ४२४००/- वडा नं.६ को रु.७५६८०/- गरी रु.३४९८५०/-सम्बन्धित कृषकलाई दिएको र वाकी रु.४७६६७०/- निजकै जिम्मा रहेको प्रतिवेदनमा उल्लेख छ । उक्त वाँकी रकम मिति.०७७/१०/१५ मा फिर्ता दाखिला भएको छ ।यस प्रकार कृषकहरुलाई काम सम्पन्न गरेको अनुगमन पश्चात कृषकलाई नै रकम दिनुपर्नेमा आफैले सार्वजनिक खरीद ऐन तथा नियमावलीमा उल्लेख गरिएको खरीद प्रकृया वेगर खरिद गर्ने र कृषकलाई दिनुपर्ने रकम पनि आफ्नो साथमै राख्ने छानविन पश्चात मात्र कृषकलाई उपलब्ध गराउने जिम्मेवार ना.प्रा.स.लाई कारवाही समेत गरी नियमानुसार बाकी रकम रु.४७६६७०/- मा १०% ले व्याज असुल गर्नुपर्दछ ।

(ग) पालिकाले कार्यक्रमबाट सहयोग पाउने कृषकहरुको विवरण तथा अभिलेख राखि निरन्तरता दिए नदिएको अनुगमन गरिनुपर्दछ ।

सशर्त कार्यक्रमतर्फ

51. **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**- स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम गाउँपालिकाले बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेर, सुचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकिकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार, कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा, कार्यालयले बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेको छैन/बेरोजगारको सूचिमा समावेशलाई प्रथमिकिकरण गरेको छैन । कामका लागी रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्थाहरुको पालना नगरी योजनाको छनौट अगावै औजार खरिद भएको, खरिद भएको औजारहरुको जिन्सी दाखिला नभएको, अत्याधिक संख्यामा योजना छनौट भएको, पूर्वाधार एवम् अन्य विकास निर्माणका लागि अधिकाँश योजना छनौट नभई, अनुत्पादनमुलक कार्य गराउने गरी योजना छनौट भएका छन । साथै श्रमिकको संख्या पनि अत्याधिक रहेकोले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हाँसिल गर्ने गरी कार्यान्वयन भएको पाईएन । यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहभित्रका वडाहरुमा सडक नाला, मोटर बाटो, इनार, प्रतिक्षालय निर्माण कार्य लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरी यस वर्ष ११९ जनालाई रोजगारी उपलव्ध गराई रु.२६७६०००/- खर्च गरेको छ । लक्षित वर्गलाई ३१ दिनसम्म रोजगारी उपलब्ध गराई श्रमिक ज्याला, प्रशासनिक र कार्यक्रम खर्च समेत खर्च लेखेका छन । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सृर्जना भएको देखिंदैन ।

यस कार्यक्रम अन्तर्गत भएका प्रमुख कार्य रोजगरी सिर्जना भएको अवधि रोजगार पाउनेको संख्या र खर्च समेत समावेश गरी अनिवार्य रुपमा प्रतिवेदनमा समावेश गर्ने

समानीकरण पूँजिगततर्फ

52. **सोझै खरिद** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा रु.५ लाखसम्मको खरिद कार्य सोझै गर्न सकिने, रु.५ लाखभन्दा माथि रु.२० लाखसम्म सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै सोझै खरिद कार्य गर्दा एक आर्थिक वर्षमा सीमाभन्दा बढीको खरिद गर्न नहुने एवं एउटा आपूर्तिकर्तासंग एक पटक भन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ । पालिकाहरुले यो वर्ष पूँजीगत तथा चालु किसिमका वस्तु वा सेवा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक विधि नअपनाइ निम्नानुसार रु.५९४५०६९/- को सोझै खरिद गरेको नियमित नभएको रु. ५९४५०६९

उपशिर्षक	विवरण	लागत अनुमान	टुक्रा संख्या	खर्च रकम
इस्मा गा.पा. चालु	मसलन्द तथा कार्यालय सामान	१६०००००	४	१५९५७३९
इस्मा गा.पा स्वास्थ्य	औषधि खरिद	८५००००	२	८४८०५३
संघीय सरकारबाट हस्तान्तरण	नविकरणिय उर्जा	११५२०००	२	८४९३२७
संघीय सरकारबाट हस्तान्तरण	औषधि खरिद	८५००००	२	८४९३२७
प्रदेश सरकार बाट हस्तान्तरित	स्वास्थ्य शिक्षा प्रवर्द्धन	१५०००००	४	१५०००००
जम्मा		५९५२०००	१५	५९४५०६९

ब्राइट इनर्जि प्रा लि काठमाडौंबाट १०० डब्ल्यु पि सोलार प्यानल ६ थान रु १०००।०० का दरले खरिद गरी सो आइटमको रु ६००००।०० भुक्तानी दिएकोमा सोही आइटम स्मार्ट सोलार प्रा ली

	काठमाडौंबाट रु ९०००।०० का दरले खरिद गरेका देखिएकोले रु १०००।०० का दरले ब्राइट इनर्जि प्रा लि काठमाडौंबाट बढी मूल्यमा खरिद गरी ६ थानको अग्रिम आयकर कट्टा गरी रु ५९१०।०० बढी भुक्तानी हुन गएको रु.	५९१०
53.	**कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख :** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १०(७) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा लागत अनुमानको ५ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कन्टिन्जेन्सी खर्च समावेस गर्न सकिने र नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको मिति २०७०।१।१५ को निर्णयअनुसार खर्च गर्दा पूँजीगत प्रकृतिको २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्च ३ प्रतिशतभन्दा नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिने ब्यवस्था गरेको छ । कार्यालयबाट योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट ४ प्रतिशत का दरले बिलबाट यस्तो रकम कट्टी गर्ने गरेको छ। कार्यालयले आ.व २०७६/७७ मा कन्टीन्जेन्सी बापत रु.१४२३१९६/- कट्टी गरेको छ। यसरी कट्टी गरेको रकमको कार्यक्रमगत कन्टिन्जेन्सी खर्चको अभिलेख खडा गरी राख्नु पर्नेमा राख्ने गरेको छैन ।	
54.	**कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन -** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५(२) मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहले उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको पाइएन । कानूनी व्यवस्थाको पालना नभएकोले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकर्त ड्रइङ डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको यकिन हुन सक्ने अवस्था देखिएन ।	
55.	**सार्वजनिक परीक्षण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यक्रमको सामाजिक परीक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिमको कार्य भएको पाइएन । सार्वजनिक परीक्षणको अभावमा आर्थिक कारोबारमा जवफदेहिता र पारर्दशिताको प्रबद्र्धन गर्ने कार्यमा बाधा पर्ने देखिन्छ । सामाजिक परीक्षण गराएको भए कति पटक गराएको र यसमा भएको खर्च समेत उल्लेख गर्ने गरेको पाइएन ।	
56.	**डीपीआर खर्च** — बजेट व्यवस्था भई कार्यान्वयन हुने आयोजनाको मात्र गुरुयोजना डीपीआर लगायतको अध्ययत गरी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ । यस स्थानीय तहले यो बर्ष स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहाय बमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराएको छ । यस्तो अध्ययन कार्य गराउँदा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान तयार गर्दा कुनै आधार नलिई स्वीकृत बजेट बमोजिमकै रकम खर्च गरेको उपयुक्त देखिएन । डी.पी.आर.तयार गर्दा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्ति प्रयोग नगर्नाको कारण स्पष्ट गर्दै आगामी दिनमा गाऊँपालिकाको प्राविधिक जनशक्तिबाट यस्तो कार्य गराउनु पर्दछ । साथै यसरी अध्ययन प्रतिवेदन तयार भएका आयोजनाहरु कार्यान्वयनमा गएको समेत नदेखिएकोले खर्चको सार्थकता समेत देखिएन ।	

कार्य विवरण	परामर्शदाता	स्वीकृत रकम	खर्च रकम
हल्दिखोला रिभर ड्याम	सिभिल लिंक	२००००००	१९७७५००
२ नं. वडा कार्यालय भवन	इन्जिनियरीङ्ग मात्र	५०००००	४४२४२१
अमरपुर पर्यटन हुलाक डाडा	वारवटा इन्जिन्यरिङ्ग सिभिल लिङ्क	५०००००	२९५०००
माझिभिर खग्रता हुल्ला निस्ति सिर्फु बाघखोर गर्वु हर्पुकोट मल्दि निस्ति	इगल्स सोलुसन प्रा.लि		१२०००६०
खोला खेत तारा सिचाइ योजना सिचारा खा.पा. योजना सिन्दुन्खा मैनडाडा ढेगाटोल बडामान लिफट खा.पा.योजना	ग्रप अफ इन्जिनियरीङ कन्सलटेन्सि प्रा.लि		११७८०००
		जम्मा	**५०९२९८१**

57.	**प्रशासनिक खर्चको आधार :-** कार्यालयले प्रशासनिक कार्यको लागि बजेट विनियोजन गर्दा कार्यालयले गर्ने विभिन्न कार्य र सो कार्य गर्न खरिद गर्नु पर्ने सामान,सेवा वा महसूलको आधारमा कार्यालयको जनशक्ति,मातहतका वडा आदिलाई आधार लिनु पर्दछ ।कार्यालले प्रशासनिक खर्चमा रकम विनियोजन गर्दा लिएको आधार स्पष्ट भएन । प्रशासनिक कार्यको लागि रकम विनियोजन गर्दा निश्चित आधारमा विनयोजन गरी न्यून प्रशासनिक खर्चमा अधिक उपलब्धि हुसल गर्नु पर्दछ ।	
58.	**प्रशासनिक खर्च सम्बन्धमा:-** कार्यालयको प्रशासनिक खर्च तर्फ चालू तथा पूँजीगत बजेटबाट कार्यालय संचालन, मेशिनरी औजार,फर्निचरमा पूर्वाधार विकास कार्यक्रम लगायतमा समेत प्रशासनिक प्रयोजनका लागि बजेट स्वीकृत भएको छ।त्यस्तै नेपाल सरकारको शशर्त बजेट तथा प्रदेश सरकारको मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम लगायतमा समेत प्रशासनिक कार्यका लागि रकम विनियोजन भएको छ ।यस अतिरिक्त कार्यलयले निर्माण कार्यको कन्टेनजेन्सीबाट समेत प्रशासनिक कार्यमा खर्च गर्ने गरेको छ।विभिन्न शिर्षकबाट गरिएका प्रशासनिक खर्चको एकिकृत विवरण नराखिएकोले प्रशासनिक खर्चको विश्लेषण गर्न सकिएन।धेरै शिर्षकबाट प्रशासनिक खर्च गर्ने तर एकिकृत विवरण तयार नगर्दा कार्यालय संचालन लगायतमा अनावश्यक खर्च हुन सक्ने,मितव्ययिता नहुने जस्ता जोखिम रहन सक्ने भएकोले आन्तरिक नियन्त्रण तथा पारदर्शिताको लागि सबैशिर्षकबाट भएको प्रशासनिक खर्चको एकिकृत विवरण तयार गर्नु पर्दछ ।	
59.	**जिन्सी व्यवस्थापन :-** आर्थिक कार्यविधि नियमावली,२०६४ को नियम ५० बमोजिम कार्यालयमा कुनै प्रकारबाट प्राप्त भएका जिन्सी सामानको लगत खडा गरी राखिएको जिन्सी मालसमान के कस्तो अवस्थामामा छन, कार्यालय प्रमुखले एक आर्थिक वर्षमा कम्तिमा एक पटक आफैले निरीक्षण गरी वा त्यस्ता मालसामान जिम्मा लिने कर्मचारी बाहेक अन्य कर्मचारीले वा प्राविधिकद्धारा निरीक्षण गर्न लगाई त्यसको प्रतिवेदन लिखित रुपमा लिई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयले जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदन नियममा व्यवस्था भए बमोजिम निरिक्षण गराइ प्रतिवेदन लिएको पाइएन ।	
60.	**खरिद व्यवस्थापन** :- सार्वजनिक खरिद नियामवली,२०६४ को नियम ३ बमोजिम सार्वजनिक निकायले कुनै खरिद कार्वाही तयार गर्दा खरिद आवश्यकताको पहिचान माग संकलन गर्ने,खरिद सम्बन्धी विभिन्न प्राविधिक कुरा समाधान गर्न र आपूर्तिकर्ताको उपलब्धता यकिन गर्न बजारमा प्रचलित खरिद संम्झौताको जानकारी लिने,अघिल्ला वर्षहरुमा समान प्रकृतिको मालसमान,निर्माण कार्य वा परामर्श सेवा अन्य सेवा खरिद गरिएको भए त्यस्तो खरिद प्रक्रियाको अध्ययन गर्ने,खरिद विवरण तयार, परिमाण र क्षेत्र यकिन गर्ने,खरिदलाई बढी सुविधाजनक समुह विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने, खरिद योजना तयार गर्ने,खरिदको लागत अनुमान तयार गर्ने,खरिदको आर्थिक स्रोत र रकम पहिचान गर्ने,खरिद विधि छनौट गर्ने व्यवस्था छ ।यस सम्बन्धि देखिएका व्यहोहरु निम्न छन ।	
60.1.	कार्यालयको दैनिक प्रशासन संचभालनको लागि चालु तथा पूँजिगत खर्च शिर्षकबाट मसलन्द,छपाई,विविध प्रकारका सामाग्री खरिदको लागि कार्यालय संचालनमा, मेशिनरी औजारमा,फर्निचरमा खर्च गरेको संघिय तथा प्रदेश सरकारको शसर्त बजेट बाट समेत विभिन्न सामान खरिद गरिएको छ।कार्यालयले सामान खरिदको लागि माग संकलन,लागत अनुमान तयारी,,सामानको प्रकृति अनुसार समुह विभाजन र प्रत्येक समूहको रकम परिमाण अनुसार खरिद विधि छनौट गरी खरिद गरेको पाईएन ।कार्यालयमा प्रयोग हुने कतिपय सामान कार्यालयबाट खरिद गरेको भए पनि विषयत शाखाबाट खरिद गरी कर्मचारीले सोधभर्ना माग गरेको तथा कतिपय सामान पेश्कीबाट खरिद गरेको देखियो ।त्यस्तै शिक्षा,कृषि,पशु,,सामाजिक विकासको लागि छुट्याईएको अधिकाशं बजेट संम्बन्धित शाखाका कर्मचारीले पेश्कीबाट खरिद गरेकोमा खरिद गरिएको रकम सम्बन्धित सप्लायर्स तथा सेवा उपलब्ध गराउनेलाइ दिएको भरपाइ वा बैंक ट्रान्सफर गरेको समेत देखिएन ।	
60.2.	सामान प्रयोग गर्ने वा सेवाग्राहीलाई सामान वितरण गर्ने जिम्मा पाएको व्यक्तिले आफैं कार्यक्रम तयार गर्ने,आफै पेश्की लिने वा माल सामान पेश्किबाट खरिद गरी सोधभर्ना लिई आफै वितरण गर्दा आन्तरिक	

नियन्त्रणको अभावमा बजार मूल्य भन्दा बढीमा बस्तु वा सेवा प्राप्त हुन सक्ने भएकोले बस्तु वा सेवा खरिद गर्दा सार्वजनिक खरिद नियमावलीको प्रावधान अनुसार सोझै,दरभाउपत्र, सिलबन्दी दरभाउपत्र,बोलपत्र लगायतका उपयुक्त खरिद विधि छनौट गर्ने,बिक्रेतालाई सोझै भुक्तानी गर्ने लयागतका प्रक्रिया अवलम्बन गरी खरिद प्रणालीलाई व्यवस्थित बनाउनु पर्ने देखिन्छ ।

60.3. सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ मा ५ लाख सम्मको मालसमान खरिद ३ आपूर्तिकर्ताबाट दरभाउपत्र लिई सबै भन्दा घटी रकम प्रस्ताव पेश गर्ने आपूर्तिकर्ताबाट खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। गाउँपालिकाले दरभाउपत्रबाट खरिद गरेका सामानको भुक्तानी दिएको भौचर साथ ३ दरभाउपत्र संलग्न गरेको भएपनि दरभाउपत्रको फोटोकपि संलग्न गरेको, तुलनात्मक तालिका बनाई स्वीकृत गराउने नगरेको,आपुर्तिकर्तालाई पत्राचार गरी दरभाउपत्र माग नगरेको, दरभाउपत्र बाट मालसामान खरिद गर्दा मौजुदा सूचीमा रहेका आपूर्तिकर्तालाई लिखित पत्राचार गरी सक्कल प्रति दरभाउ लिने प्राप्त दरभाउपत्र दर्ता गर्ने,तुलनात्मक तालिका तयार गर्ने लगायतका कार्य गरी खरिद प्रणालीलाई व्यवस्थित गर्नुपर्दछ ।

61. **कार्यक्रमको अनुगमन :-** सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले देहायअनुसार कृषि, पशु, अनुदान खर्च लेखेको छ । तर पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा सोबाट प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

गौ.भौ.नं.र.मिति	रकम	विवरण	अनुदान पाउने	कैफियत
४।०७७।३।२६ प्रदेश चालु मुख्यमन्त्री कार्यक्रम	१०५३८६०	मौरीघार वितरण कार्यक्रम संयोजक हरिकृष्ण बिक	वडा नं १ र ४ का एकल महिला र दलित महिलाहरुलाइ ९० वटा	सम्बन्धित समूहलाइ सिधै रकम निकासा दिनुपर्नेमा कार्यक्रम संयोजक मार्फत बितरित ९० वटामध्ये रेसुङ्गा मौरीपालन फर्म तम्घासबाट मिति २०७७।३।२४ गते ४५ वटा खरिद गरी मिति २०७७।३।१५ मा वडा नं १ मा १० जनालाइ २५ वटा र वडा नं ४ मा बितरण मिति उल्लेख नभएकोमा १० जनालाइ २० वटा तथा वडा नं ४ मा २० जनालाइ ४५ वटा मिति २०७७।३।२२ मा बितरण गरेको भरपाइ पेश गरेकोमा मौरीघार प्राप्त गर्नेको सम्पर्क नं र बाबुको नाम उल्लेख नगरेको खरिद भन्दा पहिल्यै बितरण गरेको एवम बितरण मिति खाली रहेको कारण कार्यक्रमको प्रभावकारीताको सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन । साथै खरिद कार्य प्रचलित ऐन नियम अनुसार प्रतिस्पर्धाबाट गराएको पाईएन।
६।०७७।३।२६ प्रदेश चालु मुख्यमन्त्री कार्यक्रम	५०००००	बेमौसमी तरकारी	रातामाटा बेमौसमी तरकारी खेती कृषक समूह वडा न ५	समूह तथा व्यक्तीले जडान गरे नगरेको सम्बन्धमा श्रमदान गरेको वा कामदार लगाएर जडान गरेको ज्याला भुक्तानी गरेको नदेखीएको कारण टनेल निर्माण भए नभएको सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन ।
७।०७७।३।२६ प्रदेश चालु मुख्यमन्त्री कार्यक्रम	५०००००	बेमौसमी तरकारी	बेमौसमी तरकारी खेती कृषक समूह वडा न २	
११।०७७।३।३१ मुख्यमन्त्री कार्यक्रम	१००००००	कुखुरापालन	वडा नं १,२,३ र ६ मा प्रगतिशिल कुखुरा पालक कृषक समिति व्यवसायीक कुखुरापालन	

कृषि तथा पशु सेवा तर्फका कार्यक्रमहरु निश्चित प्रतिशत अनुदानमा संचालन हुने हुँदा कृषकसँग प्रस्ताव माग गरी कार्यालय र कृषकले व्यहोर्ने अनुदानको सम्बन्धमा स्पष्ट गरी कार्यक्रम संचालन गर्ने,कृषकले दिएको अनुदान रकमबाट उद्देश्य अनुरुपको कार्य भए नभएको सम्बन्धमामा अनुगमन गरी अनुदानलाई

प्रतिफलमुखि बनाउनु पर्दछ ।

- मुख्यमन्त्री कार्यक्रमको समूहले स्थानिय स्तरमा आफ्नै गाउँघरमा सञ्चालित कार्यक्रमको अनुगमन वापत लिएको रु ६०००।००, प्रतिबेदन लेखन रु ३०००।००, खाना खाजा वापत रु १११००।०० र कपिलबस्तुबाट ह्याचरी मेशिन १ थान खरिद गरेकोमा सो मेशिन ढुवानि गरेको लु २ ज ३०१२ को सवारीधनीलाइ रु ३६०००।०० र लु १ ज ५४१७ का सवारीधनीलाइ रु ३००००।०० गरी २ वटा सवारीलाइ रु ६६०००।०० भरपाइ पेश गरेको आधारमा रकम भुक्तानी दिएको पाइएकोले यसरि दोहोरो बिल भरपाइ पेश गर्ने समूहको पालिकाले अभिलेख राखी आगामी दिनको अनुदान रकम नदिनेगरी अभिलेख अद्यावधिक गरिनुपर्दछ । साथै ढुवानि वापत भुक्तानी दिएको रकम रु ३६०००।०० मा बहाल कर कट्टी गरी रु ३२४००।०० तथा भुक्तानी दिन मिल्ने नदेखिएको खाना खाजा वापत रु ८१००।०० र प्रतिबेदन लेखनको रु ९०००।०० समेत रु ४९५००।०० असुल हुनुपर्ने रु. — ४९५००
- मुख्यमन्त्री कार्यक्रम अन्तर्गत वडा नं १,२,३ र ६ मा प्रगतिशिल कुखुरा पालक कृषक समिति व्यवसायीक कुखुरापालन समूहलाइ गो भौ नं ११।०७७।३।३१ बाट रु १०००००००।०० भुक्तानी भएकोमा कपिलवस्तुबाट खरिद गरिएको ह्याचरी मेशिन र जेनेरेटर समेतको १ सेटको रु १६००००।०० बराबरको मेशिन समूहको अध्यक्ष श्री अमित जोगी कुँवरले बुझिलिएको भरपाइ संलग्न रहेको र सो मेशिन जुन उद्धेश्यको लागि खरिद गरिएको थियो सोही किसिमले समूहका सम्पूर्ण सदस्यहरुले प्रयोग गर्न पाउने वातावरण हुनुपर्ने र पालिकाले सो सम्बन्धमा अनुगमन गर्नुपर्दछ

62. **तालिम सम्बन्धमा** यस पालिकाले नमर्स तथा कार्यबिधि तयार नगरेकोले प्रदेश सरकारबाट जारी भएको सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड कार्यबिधि र मितव्ययिता सम्बन्धी निर्देशिका २०७५ लाइ आधार लिइ कार्यक्रम सञ्चालन भएको देखिएको छ । यसरी तालिम सञ्चालन भएकोमा नमर्स भन्दा बढी हुने गरी भुक्तानी दिएको देखिएकोले देहायमा उल्लेख गरिए अनुसार रु ११०३४९।०० असुल गरी राजस्वा दाखिला हुनुपर्ने रु. — ११०३४९

गो भौ नं र मिति	रकम	बिबरण	भुक्तानी भएको	नमर्स अनुसार भुक्तानी हुनुपर्ने रकम	बढी भुक्तानी रकम पारिश्रमिक कर कट्टा गरीसकेपश्चात
१२।०७७।३।३१ प्रदेश चालु मुख्यमन्त्री कार्यक्रम	३०९२५०	यज्ञश्वर भारति मार्फत बेमोसमी तरकारी खेति तालिम ५ल्दीपनाहामा मिति २०७७।३।२२ देखि ३।२४ सम्म ३ दिन सहभागी ३८ जना			
		अतिरिक्त पारिश्रमिक भत्ता नमर्समा नभएको	९०००	००	७६५०
		संयोजक भत्ता नमर्समा प्रतिदिन रु ४००।०० रहेकोमा रु१५००।०० ले भुक्तानी	४५००	१२००	२८०५
		यज्ञश्व भारति मार्फत बेमोसमी तरकारी खेति तालिम मिति २०७७।३।२२ देखि ३।२४ सम्म ३ दिन ५ल्दीपनाहामा र मिति २०७७।३।२१ देखि २२ सम्म दोहोलीमा मौरीपालन तालिम भएकोले २२ गते तालिम दोहोरो परको ५ल्दीपनाहाको तालिममा भएको कुल खर्च रु १०३२५०।०० को दामासाहीले रु ३४४१६।०० असुल हुनुपर्ने	३४४१६	००	३४४१६
		यज्ञश्व भारति मार्फत मिति २०७७।३।२१ देखि २२ सम्म दोहोलीमा मौरीपालन तालिम			
		अतिरिक्त पारिश्रमिक भत्ता नमर्समा नभएको	९०००	००	७६५०
		संयोजक भत्ता नमर्समा प्रतिदिन रु ४००।०० रहेकोमा रु१५००।०० ले भुक्तानी	३०००	८००	१८७०
१२।०७७।३।३१	३०९२५०	यज्ञश्व भारति मार्फत बेमोसमी तरकारी खेति तालिम मिति २०७७।३।२५ देखि ३।२७			

	प्रदेश चालु मुख्यमन्त्री कार्यक्रम		सम्म ३ दिन सहभागी ३३ वडा नं ५ रातामाटामा					
			अतिरिक्त पारिश्रमिक भत्ता नमर्समा नभएको	९०००	००	७६५०		
			संयोजक भत्ता नमर्समा प्रतिदिन रु ४००।०० रहेकोमा रु१५००।०० ले भुक्तानी	४५००	१२००	२८०५		
		जम्मा				**६४८४६**		
	१४७।०७७।३।३१ गा पा चालु	११६२००	वडा नं ५ जुगेपानीमा संस्था मार्फत सार्वजनिक परीक्षण मिति २०७६।७।२०. २०७७।३।२२ र २०७७।३।२४ मा कुल सहभागी १०६ जना					
			नमर्समा स्टशनरीमा प्रति सहभागी रु १००।०० भएकोमा रु २००।०० ले भुक्तानी	२१२००	१०६००	१०४४१		
			नमर्समा संयोजक भत्ता प्रति दिन एक जनाको दरले ३ जनाको रु ४००।०० का दरले रहेकोमा १२ जनाको रु १५००।०० दिएको	१८००००	१२००	१४२८०		
		जम्मा				**२४७२१**		
	७६।०७६।११।१२ गा पा चालु	५९४४०	खानेपानी सरसफाइ मोवाइल एप्लिकेशन मार्फत डाटा संकलन तालिम मिति २०७६।९।२७ देखि २९ सम्म ३ दिन					
			नमर्समा संयोजक भत्ता प्रति दिन एक जनाको दरले ३ जनाको रु ४००।०० का दरले रहेकोमा १२ जनाको रु १५००।०० दिएको	१८००००	१२००	१४२८०		
			नमर्समा सहयोगी भत्ता प्रति दिन एक जनाको दरले ३ जनाको रु १५०।०० का दरले रहेकोमा ३ जनाको रु ५००।०० दिएको	१५००	४५०	८९२		
		जम्मा				**१५१७२**		
	६९।०७६।१०।२४	३४७६४०	कर्मचारीहरुको लागि कम्प्यूटर तालिम मिति २०७६।४।२७ देखि ५।६ सम्म १२ दिन सहभागी २३ जना					
			नमर्समा सहयोगी भत्ता प्रति दिन एक जनाको रु १५०।०० का दरले रहेकोमा १२ जनाको रु ७००।०० दिएको	८४००	१८००	५६१०		
		जम्मा				**५६१०**		
		कुल जम्मा				**११०३४९**		

63.	करार सम्झौता भन्दा बढी भुक्तानी यस गा पा बडा कार्यालयहरुमा दरबन्दी नभएको जनाइ गत बिगत वर्षदेखी का स लाइ मासिक रु १२०००।०० दिनेगरी वडा नं १ का सुमन्त बहादुर महत्त वडा न २ का रमेश घिमिरे वडा न ३ का भक्त बहादुर कुमाल वडा नं ५ का हरि प्रसाद अर्याल र वडा नं ६ का राम बहादुर अर्याललाइ गाउँपालिकाको मिति २०७६।६।२९ गतेको नियर्णले मासिक पारिश्रमिक रु १५००।०० बृद्धि गरेकोमा कार्तिकदेखी मात्र बृद्धि दरले भुक्तानी हुनुपर्नेमा छुट पारश्रमिक भनी गो भौ नं११।०७६।६।१५ बाट साउनदेखिनै असौजसम्म ३ महिनाको एक जनाको रु ४५००।०० को दरले ५ जनाको रु २२५००।०० भुक्तानी भएकोले बढी भुक्तानी भएको जनही कर कटाइ रु ४४५५।०० ले ५ जनाको जम्मा रु २२२७५।०० असुल हुनुपर्ने रु.	२२२७५
64.	**सफ्टवेयर सम्बन्धमा** गो भौ नं ७।०७६।६।१४ बाट रु ६६६५५३।०० मध्ये पालिकाले योजना जिन्सी र व्यवसाय दर्ता सम्बन्धि सफ्टवेयर खरिद तथा तालिम वापत मालिका इन्फोसिस एण्ड सर्भिसेस प्रा ली चन्द्रागिरी काठमाडौंलाइ रु ४९१५५०।०० भुक्तानी दिएकोमा लेखापरीक्षण अवधि २०७७।९।१९ सम्म सफ्टवेयर सञ्चालनमा नभएको कारण पालिकाको खर्च प्रयोग बिहिन भएको पाइएकोले नियमसम्मत नभएको रु.	४९१५५०
65.	**अन्तर निकाय अनुभव आदान प्रदान** चालु वर्ष स्थानिय सरकार संचालन सम्बन्धी अन्तर स्थानिय तह बिच अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम मिति २०७६।८।१० गते १ दिन मात्र गाउँपालिकाको दर्लामचौरमा रहेको गाउँपालिकाको सभाहलमा भएको कार्यक्रममा सहभागी ८९ जना रहेको र कुल खर्च रु २३०७४०।०० गो भौ नं ४८।०७६।८।२९ बाट खर्च लेखांकन गरेकोमध्ये रु १००००००।००	

योजना अधिकृत नारायण महतको पेश्की फछ्र्यौट गरेको पाइयो । यसरी खर्च भएको रु २३०७४०।०० मध्ये रु ४८३९५।०० मिति २०७६।८।९ गते कार्यक्रमको तयारीको क्रममा खर्च भएको जनाइ भुक्तानी भएको रकम खर्च लेखांकन गर्न मिल्ने नदेखिएको रु.

४८३९५

66. **<u>संघिय हस्तान्तरित पूँजीगत</u>**

यस ब उ शि न मा रु ११९६१२७०।०० निकासा तथा खर्च भएको छ । यस शिर्षकमा भएको स्वीकृत बार्षिक कार्यक्रम र बार्षिक प्रगति प्रतिबेदन तयार नगरेको कारण लक्ष्य तोकिए बमोजिम भौतिक प्रगति भए नभएको सम्बन्धमा तुलना तथा बिश्लेषण गर्न सकिएन ।

67. **सोझै खरिद** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था ५ । त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा रु.५ लाखसम्मको खरिद कार्य सोझै गर्न सकिने, रु.५ लाखभन्दा माथि रु.२० लाखसम्म सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै सोझै खरिद कार्य गर्दा एक आर्थिक वर्षमा सीमाभन्दा बढीको निर्माण गर्न नहुने एवं एउटा आपूर्तिकर्तासंग एक पटकभन्दा बढी सोझै खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ । कार्यालयले यो वर्ष देहाय अनुसारका शिर्षकबाट रु ३९६८४४८।०० खरिद गरी देहाय अनुसार भुक्तानी दिएको छ । निम्न बमोजिम खरिद गरेका ति सोलार तथा इन्भर्टरहरु कहाँ जडान भएको हो सो जडान भएको मूल्यांकन प्रतिबेदन पेश गर्नुपर्दछ । सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीको प्रावधान बिपरित प्रतिस्पर्धात्मक विधि नअपनाई सोझै खरिद गरेको नियमसम्मत नभएको रु.

१८२४४८८

गो भौ नं र मिति	रकम	सप्लायर्स	सामानको नाम	कैफियत
३५।०७६।८।१०	४९८८९०	जय गणेश सिद्धी हार्डवेयर बुटवल	जस्तापाता ४४ वण्डल	लेखापरीक्षण अबधिसम्म जिन्सी मौज्दात राखेकोले तोकिएको कार्यक्रम बिना यसरी खरिद गरी मौज्दात राखु उचित होइन । ति जस्तापाता जडान भएको प्राबिधिक मूल्यांकन र पालिकाको अनुगमन प्रतिबेदन पेश हुनुपर्ने
	४९८८९०	जय गणेश सिद्धी हार्डवेयर बुटवल	जस्तापाता ४४ वण्डल	
५।०७७।३।२६	४९४९४०	श्रद्धा मल्टि ट्रेड सेन्टर	इलेक्ट्रिक फिल्टर २० थान	
	३३१७६८	श्रद्धा मल्टि ट्रेड सेन्टर	इलेक्ट्रिक फिल्टर ९ थान समेत २ आइटम	
जम्मा	**१८२४४८८**			

68. झोलुङ्गे पुलको सामान मौज्दात रानाघाट र फुस्रेपैरा झो पु को स्टिल पार्टसको कुल लागत अनुमान रु २७६५४३२।०० लागत अनुमान तयार गरी इ बिडिङको माध्यमबाट सबैभन्दा कम कबोल गर्ने इन्टरटेक प्रा ली बुटवलसंग रु २१०२७८६।७४ मा मिति २०७६।१०।१२ मा सम्झौता गरे अनुसार गो भौ नं १२।०७७।३।१९ बाट रु २१०२७८६।७४ भुक्तानी भएको निर्माण काम भैरहेको हुंदा ति सामानहरु उपभोक्ता समितिको जिम्मा रहेको भनिएकोमा ति सामान बुझिलिएको प्रमाण पेश भएन । तसर्थ खरिद गरिएका सामानहरुको प्रयोग गरी निर्माण काम सम्पन्न गर्नेतर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ । सो

	सप्लयार्सलाइ बिमा वापत रु १५०००।०० भुक्तानी दिएकोमा बिमा गरेको पोलिसि तथा रकम बुझाएको कर बिजक पेश नभएकोले असुल हुनुपर्ने रु	१५०००
69.	**कागती खेति प्रबर्द्धन कार्यक्रम** यस कार्यक्रममा बजेट बिनियोजन रु २२५००००।०० रहेकोमा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा करारका कृषि प्राबिधिक यज्ञश्वर भारतिको मिति २०७७।३।२५ को रकम निकासा माग गरेको निवेदन अनुसार पालिकाले गो भौ नं १६।०७७।३।२६ गते बिभिन्न कर कट्टी गरी रु २२१८४९५।०० मध्ये लक्ष्मी भेट सेन्टर रेसुङ्गालाइ रु ३४४७५०।०० र निवेदक यज्ञश्वर भारतिलाइ रु १८७३७४५।०० भुक्तानी दिएको देखिन्छ । कार्यक्रम तोकिएको समयमै गरी कृषकहरुलाइ कागति खेति गर्न लगाउनुपर्नेमा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बजेट फिर्ता नगराउने उद्धेश्यले सम्पूर्ण रकम खर्च लेखांकन गर्नु नियमसम्मत देखिएन । यसरी सो गोश्वरा भौचरबाट भएको खर्चको बिबरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।	

बिबरण	खर्च लेखांकन रकम	गा पा छानबिन समितिको मिति २०७७।६।२५ को प्रतिबेदन अनुसार बास्तबिक खर्च	गा पा छानबिन समितिको मिति २०७७।६।२५ को प्रतिबेदन अनुसार रकम फिर्ता गर्नुपर्ने	कर कट्टा पश्चात फिर्ता	कर कट्टा पश्चात फिर्ता हुन बाँकी	कैफियत
बगैचा स्याहार पूरनो कृषक	२०००००	२०७०००	००	००	(७०००)	
बिरुवा खरिद	६०००००	३३२४१७	२६७५८३	२५८५९८	००	रु ८९८५।०० अग्रिम आयकर कट्टा गरी भुक्तानी दिएको, गा पा को मिति २०७७।५।१५ को पत्रानुसार कागती बिरुवा प्रति बिरुवा रु ३०।०० मा खरिद गर्ने निर्णय भएकोमा भुलबस प्रति बिरुवा रु ५५।०० ले भुक्तानी भएकोले रु २५८५९८।०० फिर्ता दाखिला गर्नुहुन भने अनुसार मिति २०७७।५।१७ मा बेरुजु खातामा राजस्व दाखिला भएको छ ।
ढुवानी	१०००००	५००००	५००००	३८०००	१२०००	पालिकाले बहाल कर रु ५०४०।०० कट्टा गरेकोमा बास्तबिक खर्च भएको रकमबाट गकट्टा गरेको फिर्ता गर्नुपर्ने रकममा कर कट्टा नगरिएको र गाउँकार्यपालिकाको मिति २०७७।६।२६ को निर्णयानुसार रु ५००००।०० फिर्ता गराउने निर्यण गरेको
तालिम सञ्चालन	१२००००	००	१२००००	११२४५०	००	पारिश्रमिक कर रु ५५५०।०० र अग्रिम आयकर रु २०००।०० गरी जम्मा रु ७५५०।०० कट्टा

						गरी भुक्तानी दिएको
रेखांकन तथा खाडल	८३००००	५१७८२५	३१२१७५	३१२१७५	००	
यान्त्रिकरण	३५००००	३५००००	००	००	००	अग्रिम आयकर रु ५२५०।०० कट्टा गरेको र लक्ष्मी भेटबाट खरिद गरी भुक्तानी दिएको र समितिले यस सम्बन्धमा कृषकहरुले औजार प्राप्त गरे नगरेको समम्बन्धमा प्रतिबेदनमा उल्लेख नगर्नुको कारण स्पष्ट गर्नुपर्दछ ।
अनुगमन तथा मूल्यांकन	५००००	००	५००००	४५३२०	००	पारिश्रमिक कर रु २१००।०० बहाल कर रु २४००।०० र अग्रिम आयकर रु १८० गरी जम्मा रु ४६८०।०० कट्टा गरी भुक्तानी दिएको
जम्मा	**२२५००००**	**१४५७७४२**	**७९९७५८**	**७६६५४३**	**५०००**	रु ५०००।०० को फिर्ता प्रमाण पेश भएको

- कागति खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यबिधि २०७५ को दफा नं ५ को उपदफा ७ मा कार्यबिधि अनुसार छनौट भएका कृषकहरुलाइ जग्गा तयारी पछि ५० प्रतिशत रकम र कार्य सम्पन्न भइसकेपछि अनुगमन गरी बाकी रकम स्थानिय तहले उपलब्ध गराउने र यसरी रकम उपलब्ध गराउदा एकाउन्ट पेयी चेक मार्फत सम्बन्धित कृषकहरुको खातामा दिनुपर्नेमा पालिकाले अनुगमन नगरी कार्यबिधिको परिपालन नगरी एकमुष्ट रुपमा कर्मचारी मार्फत भुक्तानी दिएको सम्बन्धमा व्यापक जनगुनासो पश्चात पालिकाले मिति २०७७।५।२५ मा ५ सदस्सीय छानबिन समिति गठन गरेको र सो समितिले मिति २०७७।६।२५ मा दिएको प्रतिबेदन अनुसार माथि उल्लेख गरिएको कार्यबिधि अनुसार अनुदान कार्यक्रम प्रभावकारी नभएको जनाइ कृषि प्राबिधिक श्री यज्ञश्वर भारतीबाट असुल गराउने गरी प्रतिबेदन दिएको र मिति २०७७।६।२७ को गाउपालिकाको निर्णयले निजको करार सम्झौता बदर गरेको छ । कार्यबिधि अनुसार छनौट भएका सम्बन्धित कृषकहरुलाइ वा सप्लायर्सको खातामा रकम दाखिला गराउनुपर्नेमा करारको कर्मचारीले भुक्तानी लिनुभन्दा अगाडिको बिल भरपाइ पेश गरी कार्यबिधि तथा प्रचलित ऐन नियम बिपरित एकमुष्ट रुपमा सोधभर्ना भुक्तानी दिएको देखिएको हुदां पालिकाले समयमै यस सम्बन्धमा ध्यान पुराएको देखिएन ।
- कागति खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यबिधि २०७५ को दफा नं ५ को उपदफा ८ मा स्थानिय तहले भुक्तानी दिएको बिल भरपाइ र बिरुवा रोपेको कृषकको बिबरणको छायाँप्रति राष्ट्रिय फलफुल बिकास केन्द्रलाइ उपलब्ध गराउनु पर्नेमा पठाएको नदेखिएकोले कार्यबिधिको परिपालना तथा खर्चको पारदर्शिता कायम गरेको नदेखिएकोले सम्बन्धितलाइ जिम्मेवार बनाउनुपर्ने देखिन्छ ।
- कागति खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यबिधि २०७५ को दफा नं ८ मा सम्बन्धित स्थानिय तह एवम कृषि तथा पशुपंक्षि बिकास मन्त्रालय कृषि बिभाग राष्ट्रिय फलफुल बिकास केन्द्रबाट समेत अनुगमन गरिनेछ भन्ने व्यवस्था रहेकोमा जनगुनासो पश्चात छानबिन समितिले गरेको अनुगमन बाहेक कार्यबिधिमा भएको व्यवस्था अनुसार अनुगमन गरेको पाइएन ।
- कागति खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यबिधि २०७५ को दफा नं ६ मा कृषक छनौटका बिभिन्न आधारहरुमध्ये कार्यक्रम माग गर्दा कम्तीमा २० रोपनी ब्लक हुनुपर्ने लगाएको बिरुवा

	मरेमा सम्बन्धित कृषकले नै पुन लगाउनुपर्ने लगायतका आधारहरु उल्लेख गरेको र अनुसूची २ मा २० रोपनीको ब्लकमा ४०० बिरुवा लगाउनुपर्ने भनि बिभिन्न मापदण्डहरु तय गरेकोमा यस पालिकाले वडा कार्यालय मार्फत कृषक समूह तथा व्यक्तिहरुसंग माग फाराम संकलन गरी छनौट गरेकोमा छनौट भएका अधिकांश कृषकहरुको जग्गाधनी लालपूर्जा पेश नभएको केहिको लालपूर्जा पेश भएकोमा पनि अनुदान पाउने कृषकको नाम र लालपूर्जामा भएको नाम नभिडेको पेश भएको लालपूर्जा अनुसार २० रोपनि जग्गा नभएको अवस्थामा समेत पालिकाले कृषक छनौट गरी अनुदान दिएको कार्यबिधि अनुसार मेल नभएकोले अनुदान रकम बितरण प्रकृया नियमसम्मत देखिएन । • कागति खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यबिधि २०७५ को दफा नं ६ मा कृषक छनौटका बिभिन्न आधारहरुमध्ये कार्यक्रम माग गर्दा कम्तीमा २० रोपनी ब्लक हुनुपर्ने लगाएको बिरुवा मरेमा सम्बन्धित कृषकले नै पुन लगाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको हुदा २२ जना कृषकहरुको जिबित बिरुवा न्यूनतम २५ देखि ४०० सम्म (एक जना कृषकलाई मात्र ४०० बिरुवा दिएको) जम्मा जिबित बिरुवा २०७० को प्रति बिरुवा रु १००।०० ले रु २०७०००।०० बितरण गरेको साथै बाँकी २१ जना कृषकहरुलाइ १६७० बिरुवालाइ भुक्तानी भएकोले कार्यबिधिमा व्यवस्था भए अनुसार मरेका बिरुवाको पुन आफ्नो पहलमा पुन रोपण गरेको नदेखिएकोले निजहरुलाइ प्रति बिरुवा रु १००।०० को दरले रु १,६७,०००।०० अनुदान दिन मिल्ने देखिएन । • कागति खेति प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन कार्यबिधि २०७५ को दफा नं ६ मा कृषक छनौटका बिभिन्न आधारहरुमध्ये कार्यक्रम माग गर्दा कम्तीमा २० रोपनी ब्लक हुनुपर्ने र ४०० बिरुवाको दरले रोपण गर्नुपर्नेमा प्राप्त बिबरण अनुसार जग्गाको लालपूर्जा पेश नभएपनि ५० जना कृषकहरुलाइ न्यूनतम २० देखि १३०० सम्म बिरुवा दिएको बिबरण पेश भएको र अधिकांश समूह तथा कृषकहरुलाइ २० देखि १०० सम्म बिरुवा बितरण गरेको देखिएकोले कार्यबिधिको पालना गरेको देखिएन ।	
70.	**<u>प्रदेश हस्तान्तरित चालु (मुख्यमन्त्री कार्यक्रम)</u>** बेमौमसमी तरकारी खेतीका लागि लक्षित समुदाय पहिचान र समूह निर्माणमा टनेल निर्माण बिउ विषादी लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न चालु वर्ष वडा नं २ मा २५ जना घरधुरीलाइ रु ५००००००।०० खर्च भइ प्रति घरधुरी रु २००००।०० र वडा नं ५ मा ३५ घरधुरीलाइ रु ५००००००।०० खर्च भइ प्रति घरधुरी रु १४२८५।०० खर्च भएको देखिएकोले वडा नं ५ को तुलनमा वडा नं २ मा प्रति घरधुरी रु ५७१५।०० का दरले २५ घरधुरीको जम्मा रु १४२८७५।०० बढी भुक्तानी हुन गइ पालिकालाइ बढी व्ययभार हुन गएको रु	१४२८७५
71.	**<u>बढी भुक्तानी</u>** बेमौमसमी तरकारी खेतीका लागि लक्षित समुदाय पहिचान र समूह निर्माणमा टनेल निर्माण बिउ विषादी लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न चालु वर्ष वडा नं ५ मा थोपा सिंचाइ सेट लगायतको ३३ सेट खरिद गरेको अवस्थामा प्लाष्टिक टनेल ३५ सेटको भुक्तानी भएकोले प्लाष्टिक टनेलको प्रति सेट रु ४५००।०० को दरले रु ९०००।०० असुल गरी राजस्व दाखिला हुनुपर्ने रु	९०००
72.	**भ्रमण खर्च :** लुम्बिनि प्रदेश अन्तर्गतका स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ तथा भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ बमोजिम कार्यालयको काममा कर्मचारी तथा पदाधिकारीलाई भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्दा देखिएका व्यहोराहरु देहाय बमोजिम छन । • अधिकांश भ्रमणको उद्देश्य र स्पष्ट प्रयोजन कार्यालयकै कामका लागि भएको हो भनी सुनिश्चित हुने विश्वसनीय आधार नदेखिएको । • नियमानुसार भ्रमण अभिलेख खाता नरहेकाले पदाधिकारी तथा कर्मचारीको भ्रमण सम्बन्धी एकिकृत विवरण प्राप्त हुन नसकेको ।	

	• भ्रमण पश्चात् तोकिए बमोजिम भ्रमण प्रतिवेदन पेश नगरी अधिकांश भ्रमणको भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको • कतिपय भ्रमणहरु पालिका वा कार्यालयसँग असम्बन्धित नगर/गाँउपालिका गएको जनाई सो वापतको खर्च भुक्तानी गर्ने गरेको । • स्पष्ट प्रयोजन बेगर पदाधिकारीको ७ दिनको भ्रमण आदेश स्वीकृत गरी भुक्तानी गर्ने गरेको । अतः स्पष्ट प्रयोजन र उद्देश्य बेगर अधिकांश ७ दिनको समयावधी राखी भ्रमण खर्च भुक्तानी गरेको अवस्थाबाट भ्रमण खर्च भुक्तानीका सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । त्यसैले तोकिएको कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चमा मितव्ययिता कायम गरी खर्चमा नियन्त्रण गर्न भ्रमण आदेश स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीले ध्यान दिनुपर्दछ ।	
	सामाजिक सुरक्षातर्फ	
73.	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ ले लाभग्राहीको नाम दर्ता र नवीकरण, लगत कट्टा तोकिएको मिति भित्रै परिचयपत्र अनिवार्य रुपमा नवीकरण गरी सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, प्रत्येक बर्ष लगत अध्यावधिक गरी लाभग्राहीको संख्या यकिन गर्नुपर्ने, भत्ता वितरण गर्दा बैंक मार्फत भत्ता वितरण गर्नुपर्ने, सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चलान गर्न नियमित रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने, केन्द्रिकृत सूचना प्रणालीमा प्रविष्टी गरि अधावधिक गर्ने जिम्मेवारी सामाजिक सुरक्षाको अख्तियारी पाउने सम्वन्धित स्थानीय निकायको हुने व्यवस्था गरेको छ । तर पालिकाले लाभग्राहीको लगत अद्यावधिक नगरी एउटै चौमासिकमा एकै व्यक्तिको नाममा दोहोरो निकासा हुने गरी दोहोरो खर्च लेखेको, मृत्यू भइसकेका लाभग्राहीको लगत कट्टा नगरी बढी खर्च गरेका छन ।	
74.	सामाजिक सुरक्षा कार्याक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ को १३ नाम दर्ता र नवीकरणबाट आगामी आर्थिक वर्षका लागि कायम हुन आएको लाभग्राहीको विवरण प्रत्येक स्थानीय तहले फागुन मसान्तभित्र विभागले सञ्चालनमा ल्याएको व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (एम.आई.एसं) मा अनिवार्य रुपमा प्रविष्टि गर्नुपर्नेछ ।	
75.	सामाजिक सुरक्षा कार्याक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ को १६(घ) बैकिङ प्रणाली मार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणमा नगइसकेको स्थानीय तहको हकमा सम्बन्धित वडा समितिको रोहवरमा भत्ता रकम वितरण गर्नुपर्नेछ।	
	विपद् व्यवस्थापन	
76.	**समिति गठन-** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७(१) मा प्रत्येक स्थानीय तहले अध्यक्ष तथा प्रमुखको अध्यक्षतामा बढीमा १५ जना सदस्य रहेको स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले ऐनमा तोकिए बमोजिमको समिति गठन गरेको र समिति गठन भएतापनि बैठक बस्ने बाहेक अन्य कार्य गरेकोर पाइएन । ऐनमा तोकिएबमोजिम समिति गठन गरी तोकिएको काम, कर्तव्य र अधिकारमा सक्रिय बनाउनुपर्दछ ।	
77.	**कार्ययोजना :** विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा १७(२) तथा विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमाली,२०७६ को नियम (८) मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकारमा परिषद/कार्यकारी/प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समितिबाट स्वीकृत एकिकृत क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम अनुरुप हुने गरि स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने बजेट विनियोजन गर्न लगाउने सवै पक्षको समन्वय र संलग्न गराउने । विपद पुर्वतयारी तथा प्रतिकार्य समिति गठन गर्ने, प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार र राहत व्यवस्था गर्ने ऐन वमोजिम कार्य गरे / नगरेको अनुगमन गर्ने, विपद् सूचना प्रणाली विकास र संचालन, तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने विपद् घर परिवारको पहिचान गर्ने, कर्मचारी क्षमता अभिवृद्धिको व्यवस्था र कार्यक्रम सहितको कार्ययोजना तयारी गरी लागु गर्ने, गराउने सम्बन्धि व्यवस्था छ । पालिकाले ऐन तथा नियमावलीमा तोकिएका कार्यहरु गरेको पाइएन । ऐन तथा नियमावलीको पालना गर्नु गराउनु पर्दछ ।	

78.	**विपद् व्यवस्थापन कोष-** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा २३(१४) मा विपद् व्यवस्थापनको लागि प्रत्येक स्थानीय तहमा विपद् व्यवस्थापन कोष रहने र कोषमा रहने रकम तथा कोषको सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था सम्बन्धित स्थानीय तहले बनाएको नियममा तोकिए बमोजिम हुने व्यवस्था छ । पालिकाले गत वर्षको मौज्दात समेत रु.१३४४४६६६/-आम्दानी भई रु.७१२९०२८ खर्च गरी बाँकी रु.६३१५६३/- देखिन्छ । वाँकि रहेको आर्थिक विवरणमा उल्लेख छ पालिकाले विपद् व्यवस्थापन कोषको र कोभिड-१९ तर्फको छुट्टिले अभिलेख राखेको छैन विपद् तर्फको सम्पूर्ण खर्च कोभिड-१९ मा खर्च भएको विवरण प्राप्त भएको छ ।	
79.	**वार्षिक प्रतिवेदन-** विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा ,४५ मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले प्रत्येक आर्थिक वर्षमा गरेको कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कामको विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित समितिमा पेस गरेको पाइएन । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।	
80.	**सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण, उपयोग तथा हक हस्तान्तरण-** स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु पर्दछ ।	
81.	**आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट कायम वेरुजु :** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा ३४ मा स्थानिय तहले लेखा तथा आर्थिक कारोवारको नियमितता मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताका आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने,आन्तरिक लेखापरीक्षणको प्रतिवेदनमा औल्याइएको विषय वस्तुहरु सुधार भए नभएको परिक्षण गर्न तथा आवश्क कारवाहि गर्न लेखापरीक्षण समिति गठन गर्नु पर्दछ र आन्तरिक लेखापरीक्षकले प्रस्तुत गरेको प्रतिवेदन र सो उपर भएको कारवाहीको प्रतिवेदन स्थानीय तहको प्रमुख समक्ष पेश गर्नुपर्ने उल्लेख भएतापनि पालिकाले आन्तरीक लेखापरीक्षण सम्म गराई प्रतिवेदन लिने कार्य भएको सो प्रतिवेदनमा औल्याइएका विषय वस्तुहरु सुधार भए नभएको परीक्षण गर्ने तथा आवश्यक कारवाही गर्ने लेखापरीक्षण समिति गठन गरेको पाईएन । अतः पालिकाले लेखापरीक्षण समिति गठन गरी आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औल्याइएका विषय बस्तुहरु सुधार भए नभएको परीक्षण तथा आवश्यक कारवाही गरी प्रमुख समक्ष पेश गर्नु पर्दछ । आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औल्याइएका विषयवस्तु हरु निम्न छन ।	
81.1.	**सम्पत्ति हस्तान्तरण र जिन्सी निरिक्षण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ९७ ,९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति, दायित्व तथा अभिलेख त्यसरी कायम भएका गाउँपालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सि लगत खाता २०७७ असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा पलिकाले जग्गा, भवन संरचनाको अभिलेख तथा जिन्सि लगत तयार नगरेको,कम्युटर,ल्यापटप, प्रिन्टर,मोवाइल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान सामानहरु जिम्म्वारी सार्ने गरेको पाईएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरु हराउन, हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरुको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्यावधिक गर्नुपर्छ । वडा कार्यालयहरुमा रहेका सामानहरुको एकिन हुने गरी जिन्सी निरीक्षण गरेको छैन । यसका अतिरिक्त नियमानुसार सामानहरुको जिन्सी निरीक्षण नगर्नुका साथै माग फारममा सामान माग गरेको भएपनि निकासी नम्वर र सामान बुझ्नेको गत वर्षको जिम्मेवारी,खप्ने नखप्ने समान मसेतको दस्तखत समेत गरेको देखिएन । तत्काल जिन्सी निरीक्षण गरी श्रेस्ता अद्यवधिक गर्नुपर्दछ ।	

81.2.	गो.भौ.नं.-४ मिती २०७६/६/१२ मा गरेको संविधान दिवश कार्यक्रममा आयकर ऐन २०५८ को ८८ र ८९ अनुसार मु.अ.कर दर्ता नभएका सेवा प्रदायकलाई भुक्तानी गर्नुपर्दा १५ प्रतिशत कर कट्टि गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा यस कार्यालयले एउटै मितीका दुइ वटा भन्दा धेरै होटलको प्यान विल पेश गरी भुक्तानि भएकोमा नियमानुसार १५ प्रतिशत करकट्टि नभएको रु.	२०१९६
81.3.	• मिति २०७६/०६/१३ मा एउटै मितिका दुई वटा प्यान विल पेश गरी भुक्तानि भएकोमा आयकर ऐन २०५८ को ८८ र ८९ अनुसार रेसुङ्गा सप्लायर्सलाई उक्त विलको भुक्तानीमा १५ प्रतिशत कर कट्टि गरि भुक्तानि दिनुपर्नेमा कट्टा नभएको रु. • सार्वजनिक खरिद नियामावली २०६३ दफा ८५ को उपदफा ४ अनुसार सार्वजनिक निकायले १ लाख भन्दा बढि रकम को सोझै खरिद गर्दा मौजुदा सुचिमा रहेका कम्तिमा तिनवटा आपर्तिकर्ता बाट दरभाउपत्र वा प्रस्ताव माग गरी गर्नुपर्ने ब्यवस्था भएपनि यस गा.पा. बाट स्टेसनरी सामानको १ लाख भन्दा माथिका सामान कुनै प्रक्रिया नअपनाई सिधै खरिद गरिएकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ । • सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ दफा ४० अनुसार सिलबन्दि दरभाउपत्र आह्वान गर्नुपर्नेमा सो नगरी मालिका ईनफोसिस एण्ड सर्भिसेस प्रा.लि.बाट रु ४४९५५५०/ को सामान खरिद गरिएकोमा सामानको दाखिला र खरिद निर्णय पेश हुन आएन ।	४०९५
81.4.	पालिकाले भ्रमण भत्ता विवरण तथा भुक्तानीमा भ्रमणमा खटिने कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुको विवरण खुलाई भ्रमण अभिलेख किताव राख्नु पर्ने रु	३८३००
81.5.	भौ.नं. १६ मिति २०७६/११/२० मा भएको भुक्तानी अनुसार विना कुनै तोकिएको कार्यक्रम मा २ महिनाको अन्तरमा ३ लाखको होटल विल भुक्तानी भएको पाइएकोले यस प्रकारको खर्चमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ । साथै गो.भौ.न २२ एउटै मितिमा ४ वटा मर्मत आदेश एउटै गाडिको लागि दिइएको पाइएको कारण सवारी साधन मर्मतका सम्बन्धमा यकिन भन्न सकिने अवस्था रहेन ।	
81.6.	गो.भै.न १ मा रंगरोगनमा सवै कामदारको म्यानडेज नमिलेको देखाईएको दक्ष २ जना १२ दिनको दरले २४ म्यानडेज २९८० को दरले उल्लेख गरिएको कारण स्पष्ट भएन ।	
81.7.	आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्याविधि निर्देशिका २०७३ अनुसार कार्यालयको बजेट बाट शुभकामना छपाई गर्न नपाईनेमा यस गा.पा बाट शुभकामना छपाईमा रकम भुक्तानि गरिएको हुदाँ यसमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।	
81.8.	गो.भौ.नं -३४ मिति २०७६/११/२ मा भएको भुक्तानी अनुसार कार्यक्रम प्रयोजनको लागि मात्र रकम भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सिधै विल पेश को आधारमा रकम भुक्तानी भएकोले ति बिलहरु कार्यक्रमसंग सम्बन्धित भए नभएको खर्च पुष्टि भएको पाइएन ।	
81.9.	गो.भौ.नं ३८- भ्रमणको लागि वडा सचिवले दैनिक भ्रमण आदेश स्विकृत गर्न मिल्ने नदेखिएकोले प्र.प्र.अ संग स्विकृत गराउनुपर्नेमा सो नगरि वडा सचिबले भ्रमण आदेश स्विकृत गरेको एवम भ्रमण खर्च सिधै सम्बन्धित व्याक्तिगत खातामा दाखिला गरेको नपाइएको र रकम वुझेको भरपाइ समेत संलग्न गरेको पाइएन ।	
81.10	गो.भौ.नं ४१- भ्रमण गर्नेको नाममा रकम भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सो नगरिएको तथा रकम वुझेको भर्पाइ संलग्न गर्नुपर्नेमा भरपाइ संलग्न गरेको पाईएन ।	
81.11	गो.भौ.न-४८ —आयकर ऐन २०५८ को ८८ र ८९ अनुसार मु.अ.कर दर्ता नभएका सेवा प्रदायकलाई भुक्तानी गर्नुपर्दा १५ प्रतिशत कर कट्टी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस कार्यलयले २० हजार भन्दा ठुलो रकमको करोवार पनि प्यान विलमा कारोबार गरिएको प्यान विलमा नियम अनुसार १५ प्रतिशत कर कट्टि गर्नुपर्नेमा रु२००००० भन्दा बढिको स्टेशनरि सामानमा भ्याट विल प्रयोग गर्नुपर्नेमा पान विल प्रयोग गरेको तथा कोदो खरिद भर्पाइ र प्रतिवेदनमा फरक परेको पाईएकोले यस सम्बन्धमा पालिकले स्पष्ट गरि प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.	२३४४५

81.12	सार्वजनिक खर्चको मापदण्ड कार्याविध र मितव्यायिता सम्बन्धि निरद्शिका २०७५ को परिच्छेद २ को दफा १ बमोजिम कार्यालय समयमा सवेको वैठक मा भत्ता दिन मिल्दैन तथा एक दिनमा दुई भन्दा बढि वैठक भत्ता दिन नपाइनेमा भौ.न.५५ २०७६/९/२४ गतेको भुक्तानी अनुसार मिति २०७६/०८/२४ गतेका दिनमा आठवटा सम्मको भत्ता भुक्तानी दिएको पाइएकोले पालिकाले यकिन गरी असुल उपर गर्नुपर्दछ ।	
81.13	गो.भौ.नं ६१ २०७६/९/२५ मा भएको भुक्तानी भुक्तानी रु.५१४९००/- मध्ये अधिकारि होटलको १९ वटा विलको ०७६/६/१५-९/२५ सम्मको खाजा भुक्तानी भएकोमा सो भुक्तानी कुन कार्यक्रममा भएको खर्च हो सो खुल्ने प्रमाण बिनाको विल पेश कै आधारमा रकम भुक्तानी रु ३६०००० गरिएको हुदा पालिकाले पुष्टयाई समेत प्रमाण पेश गर्नुपर्दछ ।	
81.14	गो.भौ.नं ६७ सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६३ दफा ५८ (४) अनुसार सार्बजनिक निकायले १ लाख भन्दा बढि रकमको सोझै खरिद गर्दा मैजुदा सुचिमा रहका कम्तिमा तिनवटा आपुर्तिकर्ताबाट दरभाउपत्र वा प्रस्ताव माग गरि गर्नुपर्ने ब्यवस्था भएपनि यस गा.पा बाट स्टेस्नरी सामानको रु १ लाख भन्दा माथिको सामान कुनै प्रक्रिया नअपनाई सिधै खरिद गरिएको स्ट्शनरी सामानको १ लाख भन्दा माथिको मा सिधै खरिद गर्न नमिल्ने दररेट माग गर्नुपर्ने रु १४०००० को सिधै खरिद गरेको एवमं २० हजार भन्दा ठुला रकमको कारोवार पान विलमै गरिएको भ्याट विललाई प्रोत्साहन गरेको देखिदैन । अस्मिता बुक्स एण्ड एटेशनरीबाट पटक पटक एउटै मितिमा सामान खरिदको बिल पेश गरेकोमा खरिद आदेश र दाखिला प्रतिवेदन संलग्न भएको देखिएन ।	
81.15	भौ.६१ २०७६/९/२५ को बजार अनुगमन रकम भुक्तानिमा अनुगमन भन्दा अन्य दिन २०७६/९/१६ र २०७६/९/१७ मा अनुगमन भएको अनुगमन भएको दिन भन्दा अन्य दिनको खाना खाजाको विल पेश भएको कारण स्पषप्ट भएन अनुगमन प्रतिवेदनमा सहभागी वाहिरि कर्मचारीहरुलाई दैनिक भ्रमण भत्ता र खाना खाजा भुक्तानी दिन मिल्ने देखिएन ।	
81.16	भौ.६९ २०७६/१०/२४ सार्वजनिक खर्चको मापदणड कार्याविधि र मितव्यायिता सम्बन्धि निर्देशिका २०७५ को परिच्छेद २ को दफा ६ व्यवस्था भए अनुसार आफ्नो घर वा साविक बसाई भन्दा २० किमि टाढा भई ओहोर दोहोर गर्न नमिल्ने अवस्थामा मात्र आवास खर्च दिन मिल्नेमा सो अवस्था नभई आवास भुक्तानी खर्च दिइएको रु.	३६३००
81.17	भौ.नं. ७८ २०७६/११/१२ मा आयकर ऐन २०५८ को ८८ र ८९ अनुसार मु अ कर दर्ता नभएका सेवा प्रदायकलाई रु ५२५५०/- भुक्तानी गरिएको यसो गर्नुपर्दा १५ प्रतिशत कर कट्टि गर्ने व्यवस्था अनुसार कट्टा नभएकोले राजस्वर दाखिला हुनुपर्ने रु.	७८६७
81.18	गो.भौ.नं. ७९ २०७६/११/११ बाट खर्च भएको रु.३२३६३४/- मध्ये भ्रमण खर्च रु.१३२०००/- भएको पाईयो । वडा सचिव नारायण महतले १ जना का.सहायकको ३ वटा भ्रमण आदेश स्विकृति गरेकोले प्र.प्र.अधिकृतवाट स्वीकृत नभएको एवम भ्रमण प्रतिवेदन पेश नभएको रु.	१३२००
81.19	गो.भौ.नं ८० २०७६/११/२० मा भएको भुक्तानी अनुसार प्रस्तावनामा ६४७८००/- रहेकोमा भुक्तानी रु.५१९०० भइ वढी भुक्तानी रु.	४१००
81.20	गो.भौ.नं.८८ २०७६/११/२० बाट रु.१८८००/- खर्च भएकोमध्ये गाडी लु.१ज ४३२० सवारी धनी चन्द्र वहादुर क्षेष्ठको गाडीको भाडा वुझेको भर्पाइ संलग्न नभएको रु	१४०००
81.21	गो.भौ.न.१०४ बाट भिम प्रसाद पोखरेललाइ रु २३६६०।०० दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी दिएकोमा भ्रमण प्रतिबेदन पेश भएको पाइएन ।	
81.22	सार्वजनिक खरिद नियामावली २०६३ दफा ८५ (४) अनुसार सार्वजनिक निकायले १ लाख भन्दा बढि रकमको सोझै खरिद गर्दा मौजुदा सुचिमा रहेका कम्तिमा तिनवटा आपुर्तीकर्ताबाट दरभाउपत्र वा प्रस्ताव माग गरि गर्नुपर्ने व्यवस्था भएपनि यस गा.पा.बाट गो.भौ.नं १११ २०७७/२/३२ मा भएको भुक्तानि अनुसार स्टेसनरी सामानको १ लाख भन्दा माथिको सामान कुनै प्रक्रिया नअपनाई सिधै खरिद गरिएको	

	तथा धेरै संख्यामा रेनकोट खरिद गर्दा एउटै मू अ कर दर्तावालासंग खरिद गर्दा मितव्ययिता हुनेमा पालिकाले रु १९६२०० को सामान बिभिन्न पसलबाट खरिद गरेकोले पर्तिस्पर्धा भएको देखिएन ।	
81.23	गो.भौ.नं. ११२ २०७७/३/२ मा खर्च भएको रु.१७५१४०/- मध्ये वडा नं.३ का कार्यालय सहायक जयपाल लाई दिइएको रकमको भर्पाइ संलग्न नभएको साथै औजार मर्मत रु११०० वडा.नं ३ का.सहायक भ्रमण भत्ता वापत १६८०० दिएको भर्पाइ पेश नभएको रु.	१७९००
81.24	गो.भौ.नं. १३२-२०७७/०३/२७ मा वाट भुक्तानी भएको रु.१९०००० को सार्वजनिक खरिद नियामावली २०६४ को दफा ८ अनुसार बार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा व्याग र रेनकोट तथा कार्यालय सामाग्री खरिदमा सो नदेखिएकोले खरिदलाइ टुक्र्याई मू अ कर छलेकोले रु.१९०००० को करकट्टि नभएको रु.	२८५००
81.25	गो.भौ.न १४०-२०७७/३/३१ मा भएको भुक्तानी अनुसार योजना अनुगमनको प्रतिवेदन ३ वटा योजनाको समावेश भएकोमा बाँकी योजनाहरुको अनुगमन प्रतिवेदन संलग्न गरेको पाईएन ।	
81.26	गो.भौ.न १४१-२०७७/३/३१ बाट भुक्तानी भएकोमा अनुसार पाईयो रु.१९००००/- मिति २०७७/०३/३१ मा विना कार्यक्रम रितेश होटललाई भुक्तानी दिएको देखियो यसमा कार्यक्रम कुन कार्यक्रममा खर्च भएको हो खुलाउनुपर्ने सो खुलाएको छैन । मिति २०७७/३/२४ मा सात वटा २०७७/३/३२ मा तिन वटा मर्मत आदेश दिएकोमा गाडि नं. समेत उल्लेख नभएको मा रु.४३३६००/-खर्च लेखेको नियमित नभएको रु.	४३३६००
81.27	**स्वास्थ्य तर्फः** गो.भौ.नं. २-२०७६/७/२० मा भएको भुक्तानी अनुसार राहत वितरण कार्यक्रममा भर्पाइमा लक्ष्मण घर्ति, मिना दर्जि, भिम व.परियार हरुले दस्तखत नगरेको र गोविन्द कुमालको नागरिकता को प्रति पेश भएको देखिएन	
81.28	गो.भौ.नं ३-२०७६/८/२४ वाट भएको औषधि खरिद कार्य सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ दफा ८५(४) अनुसार सार्वजनिक निकायले १ लाख भन्दा बढि रकमको सोझै खरिद गर्दा मौजुदा सुचिमा रहेका कम्तिमा तिनवटा आपुर्तिकर्ताबाट दरभाउपत्र वा प्रस्ताब माग गरि गर्नुपर्ने व्यवस्था भएपनि यस गा.पा बाट औषधि खरिद कार्यमा सो अनुसार गरेको पाइएन ।	
81.29	गो.भौ.नं. ४-२०७६/८/२४ वाट छविलाल पल्लिको नागरिकता र वडाको सिफारिश विनानै रकम भुक्तानी गरिएको कारण स्पष्ट भएन ।	
81.30	गो.भौ.नं. ६-२०७७/१/३१ बाट औषधि उपचार राहत कोष रकम भुक्तानी शेर वहादुर कामीले २ पटक गरी रु.१००००० रकम बुझेको भर्पाई संलग्न रहेको तर अस्पतालको कुनै पनि कागजात समावेश गरेको पाइएन ।	
81.31	<u>संघिय सरकार बाचट हस्तान्तरित कार्यक्रम</u> स्वास्थ्य सम्बन्धि कार्यक्रममा स्वास्थ्य अन्तर्गतका कर्मचारिले दोहोरो भत्ता रकम बुझेको देखिएको तथा त्यस सम्बन्धि कार्याविधि बमोजिम यकिन गरी पालिकाले सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्दछ ।	
81.32	<u>पुजिगत तर्फः खर्च सार्वजनिकिकरण र सामाजिक परीक्षण</u> सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ (७) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले आफुले प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको सूचना सार्वजनिक स्थानमा टाँस गर्नु पर्ने र आफुले गरेको काम कारवाहीका सम्बन्धमा सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले तोकेको प्रकृया वमोजिम तोकेको अवधि भित्र सामाजिक लेखापरिक्षण गराउनु पर्ने तथा उपनियम (१२) मा निर्माण कार्य सम्पन्न भए पछि सार्वजनिक निकायले सो को रेखदेख, मर्मत सम्भार गर्ने जिम्म्वारी समेत तोकि आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाईनै हस्तान्तरण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । तर अधिकांश उपभोक्ता समितिले खर्च सार्वजनिकिकरण तथा सामाजिक परीक्षण गराउने गरिएको पाइएन । केही उपभोक्ता समितिले सार्वजिकिकरण फारम तयार गरेतापनि फाराममा आम्दानी श्रोत, खर्च विवरण,मौज्दात,भुक्तानी दिदाँको बाँकि अवस्था, योजनाको लक्ष्य प्रगति केही पनि उल्लेख गर्ने गरेको नगरी योजनाको नाम र	

	उपस्थित लाभग्राहीको हस्ताक्षर मात्र रहेको छ । अतःउपभोक्ता समितिबाट सम्पन्न भएका योजनाहरुको खर्च सार्वजनिकिकरण तथा सामाजिक परीक्षण गराउने व्यवस्थाको अनुसरण गरिनु पर्दछ ।	
81.33	गो.भौ.नं. ४८ २०७७/१/२४ मा बुल्म खानेपानी उ.स.को रकम भुक्तानी भएकोमा विल अनुसारको रकमको कर कट्टि नगरिएको रु१४५११.३३ हुनुपर्नेमा रु९१५१ मात्र करकट्टि गरिएकोले नपुग असुलि भई राजस्व दाखिला हुनुपर्ने रु	५३६१
81.34	सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को दफा ९७,७ अनुसार उपभोक्ता समितिले आफुले प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको सुचना सार्वजनिक स्थानमा टांस गर्नुपर्ने तथा सार्वजनिक परीक्षणमा जन उपस्थिति गराउनुपर्नेमा गराएको पाइएन ।	
81.35	८०- १ नं.वडा कार्यालय अधुरो सम्पन्न रकम भुक्तानीमा डोर हाजिरमा सा.सु. कर कट्टी गरेको पाइएन ।	
81.36	गो.भौ.न. ८४-२०७७/३/२१ मा जाब्लु लामोसेरा सिंचाई कुलो योजना रकम भुक्तानीमा ढूंगा वालुवा ब्याक्तिसंग खरिद गर्न नमिल्ने श्रोत खुलाउनु पर्ने रु.३९०००/- भर्पाईको १०% कर कट्टा गरेको पाइएन ।	
81.37	गो.भौ.नं. ८७-२०७७-३/२४ मा भएको श्रोत संरक्षण तथा पुनर्भरण पोखरी निर्माण रकम भुक्तानीमा सार्वजनिक खरिद नियमालि २०६४ को दफा ९७,७ अनुसार उपभोक्ता समितलिले आफुले प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको सुचना सार्वजनकि स्थानमा टांस गर्नुपर्ने तथा सार्वजनिक परीक्षणमा जनउपस्थिति गराउनुपर्नेमा सो गरेको छैन ।	
81.38	अमरपुर खानेपानी योजना रकम भुक्तानीमा डोर हाजिरमा सा.सु.कट्टि गरेको पाइएन ।	
81.39	गो.भौ.नं.९५-२०७७/३/२६ को भुक्तानी अनुसार अमरपुर ओम प्रसाद गौतम मा.वि.फर्निचर व्यवस्थापन रकम भुक्तानीमा आयकर ऐन २०५८ को ८८ र ८९ अनुसार मू.अ.कर दर्ता नभएका सेवा पर्दायकलाई भुक्तानी गर्नुपर्दा १५% करकट्टी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा यस कार्यालयले २० हजार भन्दा ठुला रकमको कारोवार एकै दिन दुईवटा विल पेश गरी पान विलमै कारोवार गरिएको प्यान विलमा नियमअनुसार १५% करकट्टि गर्नुपर्ने रु.	५०४०
81.40	सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को दफा ७ अनुसार खरिद गर्ने सामानको खरिद गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने जसमा अनुमानित मुल्य गुणस्तर आवश्यकता समेत पेश गर्नुपर्ने छ । गो.भौ.नं.११७-०७७/३/३० को डिजिटल नागरिक वडापत्र विद्युतिय हाजिरको खरिदमा कोटेशनसंग अन्य कागजात समावेश गर्नुपर्नेमा सो गरेको तथा सामान खरिद गर्न गरिएको निर्णय समेत पेश भएन ।	
81.41	गो.भौ.नं.११८-०७७/३/३० को भुक्तानी अनुसार ल्यापटप खरिद गरी दाखिला नगरिएको तथा ल्यापटपको मूल्य वढी देखिएकोले सो सामानको स्पेसिफिकेशन पेश नभएकोले मूल्यका सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन ।	
81.42	१२७- हुलाके चापटारी सडकको रकम भुक्तानी मुल्याङ्कनको लागि निवेदन संलग्न गर्नुपर्ने साथै फोटोहरु समावेश गर्नुपर्ने Bank performance guarentee को orginal पेश हुन आएन ।	
81.43	भौ.नं.१३१-०७७/३/३१ को भुक्तानी अनुसार आम्बोट प्रतिक्षालय निर्माण योजनाको रकम भुक्तानीमा उपभोक्ता समितिको भौतिक तथा वित्तिय प्रगति प्रतिवेदनको फारम पुर्ण रुपमा भर्नुपर्ने सिमेन्ट खरिद गर्दा मू अ कर दर्ता गरेको पसलबाट मात्र खरिद गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाइएन ।	
81.44	**<u>संघीय सरकारबाट हस्तान्तरण कार्यक्रम -पूजीगत</u>** गो.भौ.नं.१९-०७७/३/२६ मा सुन्तलनदेवि नि.मा.वि.शौचालय निर्माणको भुक्तानी अनुसार डोर हाजिरमा कामको सन्तुलन नमिलेको र प्यान विल भएको पसलबाट सिमेन्ट खरिद गर्दा कर कट्टी गर्नुपर्नेमा सो कट्टी गरेको पाइएन ।	
81.45	गो.भौ.नं.२०-०७७/३/२६ को भुक्तानी अनुसार भुसखात खहरेखेत सिंचाई उपभोक्ता समितिले रु ४८००/-को ढुवानी भर्पाइ संलग्न गरेको तर त्यसमा दस्तखत भएको पाइएन ।	
81.46	गो.भौ.नं.११२-०७७/३/३०मा सरस्वति प्रा.वि शौचालय निर्माणको भुक्तानी अनुसार मू अ कर दर्ता	

	नभएको पसलबाट प्यान बिलबाट सिमेन्ट खरिद गर्दा कर करकट्टी गर्नुपर्ने सो गरेको पाइएन ।	
81.47	सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ४० अनुसार सिलबन्दी दरभाउपत्र माग गर्नु अघि खरिद गर्ने मालसामानको स्पेसिफिकेशन,गुणस्तर,परिमाण,आपुर्तिका सर्तहरु र समय तथा अन्य आवश्यक कुराहरुको विवरण उल्लेख गर्नुपर्नेमा नविकरणीय उर्जा प्राविधि सामाग्री खरिदमा त्यस्तो गरेको नदेखिएको एवम नविकरणीय उर्जा प्राविधि सामाग्री खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धाबाट खरिद नगरी टुक्र्याएर सामान खरिद गरेको नियमसम्मत देखिएन ।	
81.48	गो.भौ.नं. २९-०७७/३/२७ मा हिमालयन मा.वि.कृषी वालविज्ञान प्रयोगशाला व्यवस्थापनको रकम भुक्तानी भएकोमा बिद्यालयले सामान खरिद गरी खरिद गरेका सामानको दाखिला गरेको प्रमाण पेश नभएकोले बिद्यालयबाट दाखिला प्रमाण पेश गर्नुपर्दछ ।	
81.49	**<u>कृषी पुजिगत तर्फ :</u>** गो.भौ.नं.८-२०७६/११/११ को प्लाष्टिक टनेल गा.पा.वाट सिता एण्ड मनोज सप्लायर्सबाट सामान खरिद गरि रु.५८८६४०/- र लक्ष्मी भेट सेन्टरबाट रु.३४३५१०/- खरिद गरेकोमा सम्पूर्ण रकम लक्ष्मी भेटलाई भुक्तानी दिएको र भुक्तानीमा नियमानुसार कर कट्टा गरेको नदेखिएकोले नियमसम्मत देखिएन ।	

कोभिड -१९ तर्फ :

82. (१) कोभिड-१९ रोकथाम नियन्त्रण र व्यवस्थापन मा २०७७ आषाढ मसान्तसम्म रु.१३४४४६६६/- प्राप्त भई रु.७१२९०२८/- खर्च भइ रु.६३१५६३८/- बाँकि देखिन्छ ।

बजेट/आम्दानीको श्रोत	रकम	खर्च शीर्षक	रकम
संघीय संचित कोषबाट	६७८२००	राहत वितरण	२२४५०३३
प्रदेश संचित कोषबाट	१००००००	क्वारेन्टिन होल्डिङ्ग सेन्टर निर्माण व्यवस्थापन	२०४७१४८
स्थानीय तहको आफ्नै वजेटवाट विनियोजन भएको	९४७७९००	आइसोलेसन केन्द्र निर्माण व्यवस्थापन	२०००००
अन्य स्रोतबा ६(जनसहयोग) प्राप्त	६०५०६३	जनशक्ति परिचालन (विमा)	५९४४०
स्थानीय पूर्वाधार साझेदारी	११०३१०९	औषधि एवं स्वास्थ्य उपकरण	१६८८८८५
कर्मचारी	१८१८९४	सामाग्री	१७३४८०
जनप्रतिनिधि	३९८५००	गाडी भाडा	३५३८५०
		मोवाइल टिम हेल्थ र वैठक	३०२५७२
		इन्धन	५८६२०
		वाकि	६३१५६३८
जम्मा	**१३४४४६६६**		**१३४४४६६६**

(क) पालिकाले शीर्षकगत आम्दानी खर्चको अभिलेख नराखेको कारण उक्त शीर्षक गत आम्दानी खर्च भिडान गर्न सकिने स्थिति छैन । अतः शीर्षकगत आम्दानी खर्चको अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

83. **जोखिम आंकलन र पूर्व तयारीः** पालिकाले कोभिड-१९ महामारीको जानकारी पश्चात गर्नुपर्ने तयारीहरु प्रवेश विन्दुमा निगरानी, प्रवेश विन्दुमा स्क्यानीङ्ग, समुदायतह स्क्यानिङ्ग, इमरजेन्सि रेस्पोन्स टिम परिचालन क्वारेन्टाइन व्यवस्थापन, आइसोलेशन केन्द्र स्थापना सम्बन्धित का कार्यहरुको कार्ययोजना तयार गरि कार्य गर्ने गरी कार्ययोजना तयार गरेको छैन।

84. **क्वारेन्टिन र आइसोलेशन व्यवस्थापन :-** पालिकाले ३२ वटा विद्यालयहरु समेत ३६ वटामा १४५५ वेड संख्या को क्वारेन्टिन संचालन गरेको र २०७७ आषाढ मसान्त सम्म ७३५ जना वसेको र कुमारी नि.मा.वि. र वडा कार्यालय भवन दोहली मा ४२ वेड संख्याको आइसोलेशन व्यवस्था गरेकोमा आषाढ मसान्त सम्म ६४ जना वसेको र क्वारेन्टिन र आइसोलेशन निर्माण संचालन व्यवस्थापनको लागि क्रमशः रु.२०४७१४८/- र २००००० गरी रु.२२४७१४८/- खर्च भएको उल्लेख गरिएको ५।पालिकले क्वारेन्टिन र आइसोलेशन निर्माण संचालन तथा व्यवस्थापन गर्नको लागी आवश्यक सामाग्रीहरुको विवरण तयार गरी सार्वजनकि खरिद ऐन २०६३ को दफा ६६ र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १४५ मा विशेष परिस्थितिमा खरिद गर्ने व्यवस्था अनुसार खरिद नगरी पटक पटक वडाका कर्मचारी/पदाधिकारी बाट सोझौ खरिद गरेको देखियो । अत : पालिकाले आवश्यक सामाग्रीहरुको आवश्यकता पहिचान गरी व्यवस्थित तरिकाले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावलीमा व्यवस्था भए अनुसार खरिद कार्य गरी सोझौ विक्रेता था सम्बन्धितलाई भुक्तानी गर्ने व्यवस्थाको परिपालना गर्नु पर्दछ ।

85. राहत वितरण सम्बन्धमा :

(क) पालिकाले लकडाउनका कारण विपदमा परेका परिवारको लागी राहत वितरण गर्न आवश्यक पर्ने विवरण तयार गरी ४ वटा आपूर्तिकर्ता वाट पेश भएको दररेट मा सबभन्दा घटीमा विवरणको परिमाणबाट मूल्याङ्कन गर्दा न्यू एस आर स्टोर्स संग रु.४४६५७५४/- मा उपलब्ध हुने भएको उल्लेख गरी मिति २०७६/१२/२४ गते पालिकाको खाद्यान्न व्यवस्थापन समितिको वैठक बाट निर्णय गरी सो आपूर्तिकर्ता संग मिति २०७६/१२/२४ देखि २०७६ चैत्र मसान्त सम्म लागु हुने गरी दररेटमा सम्झौता भई सम्झौता अनुसार रु.२८८७५६/- को मात्र खरिद भएको ५।आपूर्तिकर्ता संग सम्झौता हुनुभन्दा अगाडीको मिति मा रु.१६४९७४०/- र सम्झौता पछिको मितिमा रु.२२१५४५/- गरि रु.१८७१२८५/-आपूर्तिकर्ता को महालक्ष्मि स्टोर्सबाट खरिद गरेको देखियो।अत : राहतको लागि आवश्यक विवरण तयार गरी दररेट माग गरी एउटा आपूर्तिकर्तासंग सम्झौता गर्ने र सम्झौता मिति भन्दा अगाडी र पछाडी अर्को आपूर्तिकर्तासंग खरिद गर्ने कार्य भएको ५।सम्झौता भएको आपूर्तिकर्ता संग रु.२८८७५६/- र सम्झौता नगरिएको आपूर्तिकर्ता संग रु.१८७१२८५/- गरि जम्मा रु.२१६००४१/- को राहत सामाग्री खरिद गरिएको देखियो। (ख) राहतको लागि आपूर्तिकर्ता न्यू एस.आर. स्टोर्स संग मिति २०७६/१२/२४ को सम्झौताको वुदा नं.२ मा तोकेको स्थानमा तीकिएको परिमाणको सामाग्री उपलब्ध गराउनुपर्ने र वुदा नं.३ मा सामाग्री ढुवानीको व्यवस्था आपूर्तिकर्ताले नै व्यवस्था गर्नुपर्ने उल्लेख भएको तर पालिकाले राहत सामान ढुवानी वापत को रकम मान वहादुर जि.सी लाई रु.६६९९०/- खर्च लेखेको छ।अतः सम्झौता अनुसार ढुवानी गर्ने आपूर्तिकर्ताले नै गर्नुपर्नेमा पालिकाले ढुवानी खर्च व्यहोरिएकोले आपूर्तिकर्ताबाट असुल गर्नुपर्ने रु. ६६९९०

86. केश अनुसन्धान तथा कन्ट्रयाक खोजपड्ताल : पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार ३ जनाको टिम सम्म गठन भएको केश अनुसन्धान,कन्ट्याक्टमा आएका व्यक्तिहरुको पहिचान, नमूना संकलन वा परिक्षण आदि को काम भएको विवरणमा उल्लेख छैन । अत : पालिकले केश अनुसन्धान तथा कन्ट्याक्ट खोजपड्ताल नगरिएको अवस्थामा निम्न गोश्वरा भौचरबाट निम्न वमोजिमको खर्च लेखेको छ। उक्त खर्चलाई गर्नुपर्ने कार्य नगरी खर्च लेखेको देखिएबाट खर्च नियमित छ भन्न सकिने अवस्था नभएको खर्च रु. १२२९८०

गो.भौ.नं. मिति	विवरण	रकम
२३-०७७/३/३१	वडा स्तरिय र्यापीड रेस्पोन्स टिम बैठक चिया नास्ता	१९९६५
८-०७७/२/१५	मोवाइल टिमको चिया नास्ता	१०३०१५
	जम्मा	**१२२९८०**

87. औषधि, स्वास्थ्य सामागरी एवं उपकरण खरिद : पालिकले कोभिड-१९ को रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि तत्काल र पछि आवश्यक पर्ने औषधि तथा स्वास्थ्य सामाग्री एवं उपकरणको आवश्यकताको पहिचान गरी विवरण तयार गरी सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ६६ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १४५ मा विशेष परिस्थितिमा खरिद गर्ने व्यवस्था अनुसार खरिद नगरी पटक पटक सोझौ रु.१६८८८८५/-को खरिद गरेको छ।पालिकाले उक्त खरिद विधि अवलम्बन नगर्दा एउटै सामान फरक फरक मूल्य मा खरिद भएको छ।अतः पालिकले सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली अनुसारको खरिद विधि अवलम्बन गरी खरिद गर्नु पर्दछ।

आपूर्तिकर्ताको नाम	खरिद मिति	रकम	खरिद मध्ये मुख्य सामान	परिमाण	दर
समुद्र मेडिको फर्मा	२०७७/२/२०	४९९०५०	एमोक्सिलिन	२५०००	८
श्री कृष्ण ट्रेड	०७७/२/२५	३९८३२९	पि.पि.ई सेट	१५ सेट	६५००
शरण मेडिसिन डिस्ट्रव्युट्स	०७७/३/१२	५५३३१	KN95 मास्क	२० पिस	३००
महेश फर्मा	०७७/३/१९	५०२२०	अक्सिजन रेगुलेटर	४ पिस	३५००
ए.वान.फर्मा	०७७/१/२०	४२६१६०	पि.पि.ई सेट माक्स	६सेट ४७०	९८०० १६/२०
समुद्र मेडिको फर्मा	०७७/३/१९	८०२६०	सेनिटाइजर ५००एम.एल	२५ वटा	५००

88. चालक चन्द्र बहादुर विष्ट संग मिती २०७७/१/२५ मा गा.पा क्षेत्र भित्र ३९५०/- गा.पा.वाहिरको जिल्ला भित्रको लागी ४९५०/- र जिल्ला वाहिरको लागी रु.९०००/- मा गाडी भाडामा सम्झौता गरी निम्न

गोश्वरा भौचरबाट भाडा खर्च लेखिएकोमा कुन दिन के कामको लागि कर्मचारी/ पदाधिकारी ले प्रयोग गरेको हो वा कुन प्रयोजनमा गाडी प्रयोग भएको छ । सो को अभिलेख तथा विवरण संलग्न नगरी गाडी भाडा खर्च लेखेको रु.

गो.भौ.नं. मिति	विवरण	रकम
८-०७७/२/१५	०७७/१/२५ देखि ०७७/२/१४ सम्म	८९७५०
१९-०७७/३/१६	२८ दिन	१२१६००
२७-०७७/३/३१	१४ दिन	६०३०७
	जम्मा	**२७१६५७**

२७१६५७

89. पालिकाले खर्च भुक्तानी गर्दा विल भर्पाइ परिक्षण गरी भुक्तानी गर्नुपर्दछ । भुक्तानीको लागि पेश भएको विलहरु अघिल्लो मितिको विल नं. पछिल्लो नम्वर र पछिल्लो मितिको विल नम्बर अघिल्लो नम्वरको विलबाट भुक्तानी भएको देखियो एउटै प्याडको विल मिति अनुसार क्रमश प्रयोग हुनु पर्नेमा मिति अनुसार क्रमश नभएको विललाई वास्तविक खर्च भएको विल भन्न सकिने अवस्था नरहेको अबस्थामा पालिकाले खर्च लेखेको पाइयो । अतः निम्न गो.भौ.नं.बाट पछिको मितिको अघिल्लो विल नम्बर बाट खर्च लेखेको रकम वास्तविक खर्च भएको यकिन हुनपर्ने रु.

१४४४२०

गो.भौ.नं. मिति	पेश गर्ने कर्मचारी /आपुर्तिकर्ता	मिति	वल नम्वर	रकम	पछिको मितिको अघिल्लो नम्वरको विल रकम
८-०७७/२/१५	कृष्ण प्रसाद अधिकारी होटल	०७७/१/१०	५४६	७६४०	५६८३५
		०७७/१/११	५४२	१९१२०	
		०७७/१/१६	५४३	१८५१०	
		०७७/१/१७	५४४	१९२०५	
१६-०७७/३/८	भिम कान्त रेग्मी कालिका वस्त्रालय	०७७/१/५	४३६	८४००	२८८००
		०७७/१/२०	४२६	९६००	
		०७७/१/२८	४२६	९६००	
		०७७/२/८	४२८	९६००	
	भिमकान्त रेग्मि लक्ष्मण टेलर्स एण्ड सटिङ सुटिङ	०७७/१/६	१०६	९६००	
		०७७/१/२२	१०३	९६००	१९२००
		०७७/१/२९	१०५	९६००	
१७-०७७/३/१६	वाले कुमाल करिश्मा एण्ड मनोज स्टोर्स	०७७/२/२१	१०००	५१३०	२४५८५
		०७७/२/३०	९९९	१८००५	
		०७७/३/४	९९८	६५८०	
२३-०७७/३/३१	सन्तोष ज्ञावली जय श्रीराम	०७६/१२/२४	१२७४	१५०००	
		०७६/१२/२७	१२७३	१५०००	१५०००
				जम्मा	**१४४४२०**

अनुसुची १

इस्मा गाउँपालिका
सञ्चित कोष विवरण
आर्थिक वर्ष २०७६/०७७

(रु. हजारमा)

क्र.स.	स्थानिय तह	जिल्ला	आय					जम्मा आय	व्यय				
			गत वर्षको जिम्मेवारी	संघ तथा प्रदेश अनुदान	राजश्व बाँडफाड रकम	आन्तरिक आय	अन्य आय		चालु खर्च	पूँजिगत खर्च	अन्य खर्च	जम्मा खर्च	मौज्दात
			१	२	३	४	५	(२+३+४+५)	७	८	९	१० (७+८+९)	११ (१+६-१०)
१	इस्मा गाउँपालिका	गुल्मी	२०७५१	२९१४१२	४८८८९	४६११	१०८४३६	४७४०९९	२७०८२७	११७३३७	३७०८२	४२५२४६	४८८५३

अनुसुची २

बेरुजु बर्गीकरण
(विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोवार)

(रु. हजारमा)

क्र.स	जिल्ला	स्थानीय तहको नाम	प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फछ्यौट			बाँकी बेरुजु			बाँकी बेरुजु								
			दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम	अशुल गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेश्की		
			सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			अनियमित भएको	प्रमाण कागजत पेश नभएको	राजस्व लगत जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	कर्मचारी	अन्य	जम्मा
१	गुल्मी	इस्मा गाउँपालिका	१२६	६७	३१७१०	१	३४	२०९३५	१२५	३३	१०७७५	८६१	९४३२	४८२	०	०	९९१४	०	०	०

अनुसुची-३

अद्याबधिक बेरुजु स्थिति

(रु. हजारमा)

क्र.स	स्थानीय तहको नाम	जिल्ला	गत बर्ष सम्मको बाँकी	यो बर्षको फछ्यौट	बाँकी	यो बर्ष सं.प.बाट कायम भएको बेरुजु	यो बर्षको बेरुजु	कुल बाँकी बेरुजु
१	इस्मा गाउँपालिका	गुल्मी	११५४०	९१	११४४९	०	१०७७५	२२२२४